

REFERAT Formannskapet d. 22-05-2024

Mødedato Onsdag d. 22. maj 2024 kl. 09:00

Mødested Formannskapssalen

Indholdsfortegnelse

Møtedokumenter.....	3
Behandling av utvalgssak.....	15
Godkjenning av protokoll fra formannskapets møter 08.05.24.....	16
Årsregnskap og årsrapport 2023 - Kristiansand kommune.....	18
Samarbeidsavtale akuttberedskap barnevernsvakt Agder.....	20
Endring samarbeidsavtale - vertskommuneavtale barnevern Lillesand og Birkenes.....	26
Svar på verbalvedtak om flere møteplasser for ungdom.....	28
Svar på verbalvedtak om forebyggende ungdomsarbeid.....	30
Regional plan for senterstruktur og handel i Agder -annen gangs høring.....	33
Høringsuttalelse til Husleielovutvalgets forslag til endringer i Husleieloven.....	51
Svar på verbalforslag - Naturregnskap og naturbudsjett som styringsverktøy.....	53
Delegering av oppfølging av arbeidsgiverrollen for kommunedirektøren.....	65
Aktivitetsbasert arbeidsplasser Rådhuskvartalet - pilot 2023-2024.....	67
Forslag til Planstrategi med planprogram for samfunnsdelen.....	68
Høringsinnspill på planforslag Regionplan Agder 2030.....	70
Høringsinnspill til satsingsområder for Region Kristiansand 2023-2027.....	77
Årsberetning og regnskap for 2023 - Kristiansand kommunale pensjonskasse.....	82

Punkt .: Møtedokumenter

Bilag

Presentasjon KKP

Regionale samarbeidspartnere

Status økonomiplan 2025-2028

Saksliste Formannskapet 22.05.2024

Komplett innkalling Formannskapet 22.05.24

PROTOKOLL FORMANNSKAPET

Dato: 22.05.2024
Sted: Formannskapssalen
Behandlede saker: 32/24 - 46/24
Møtets varighet: Kl. 09.00 til 14.00
Møteleder: Ordfører Mathias Bernander

Til stede:

Mathias Bernander (H)
Norunn Tveiten Benestad (H)
Amalie Gunnufsen (H)
Charlotte Beckmann Finnestad (KRF)
Sigrun Sæther (KRF)
Atle Aasen (KRF) for
Jacob Haugmoen Handegard (V)
Stian Storbukås (FRP)
Julie Hetland (FRP)
Svein-Harald Mosvold Knutsen (PP)
Hildegunn M. T. Seip (MDG) for
Heidi Johansen (SV)
Jannike Arnesen (AP)
Kasper Bekkeli Espeland (Rødt)
Erik Rostoft (PS)

Forfall:

Jonas Ek (KRF)

Kenneth Mørk (AP)

Til stede fra administrasjonen:

Kommunedirektøren
Økonomidirektøren
Oppvekstdirektøren
Direktør for helse og mestring
Direktør for kultur og innbyggerdialog
By- og stedsutviklingsdirektøren
Organisasjonsdirektøren
Direktør for samhandling og innovasjon
Formannskapssekretæren

Dessuten møtte:

Lukas Wedemeyer, strategisjef, Samhandling og innovasjon
Odd Joar Svensson, KS Agder
Sissel Strickert, Agder fylkeskommune
Stine Norrøne Ask, Agder fylkeskommune
Eirik Sand, Agder fylkeskommune
Tone Marie Nybø Solheim, Region Kristiansand
Randi Røinaas Lomeland, Region Kristiansand
Maj-Kristin Nygård, Samhandling og innovasjon
Sigurd Paulsen, beredskapssjef
Stein Ånensen, leder IT-infrastruktur
Frode Thorkildsen, direktør KKP

Sakene ble behandlet i følgende rekkefølge: 46/24, 32-45/24.

Regionalt samarbeid og Kristiansand som regional motor

Innledning ved strategisjef Lukas G. Wedemeyer

- Reglement for formannskapet
- Temamøter/verksteder vår 2024

KS Agder ved Odd Joar Svensson

- Hvem er KS?
- KS styres av medlemmene
- Fylkesstyret i Agder 2023-2027
- Tilstede i hele landet
- Hva er KS til for?
- KS – største arbeidsgiverorganisasjon i offentlig sektor
- Våre roller
- Strategisk samarbeidspartner
- Politiske prioriteringer 2024-2027
- Slik jobber KS interessepolitikk
- KS som arbeidsgiverorganisasjon
- Vi fremmer et levende lokaldemokrati
- Lokal/regional samhandlingsutviklingspartner
- Agder – ett godt sted å leve
- Hva bidrar KS Agder med?
- Sammenhenger – regionalt årshjul
- Samarbeid mellom partene
- Hovedtariffoppgjøret 2024 – vi setter kursen!
- Hvordan forberedes og gjennomføres forhandlingsprosessen?
- Arbeidsmarkedet i Agder
- Arbeidsgivermonitoren – utfordringer
- Rammefaktorer
- Hvem er de beste ambassadørene?

Agder fylkeskommune

#vårtagder ved Sissel Strickert

- Felles mål
- Regional samhandlingsstruktur
- Regionalt årshjul

Samarbeids- og utviklingsavtaler med kommunene ved Stine Norrøne Ask

- Generelt om samarbeids- og utviklingsavtaler
- Samarbeidsavtalen med Kristiansand kommune
- Oppfølging av avtalen

Regionplan Agder 2030 ved Eirik Sand

- Fra to til ett dokument
- Mer overordnet plan
- Fremtidsbilde
- Nye planer/strategier
- Endring av eksisterende planer/strategier
- Oppheve flere strategier
- Veien videre

Region Kristiansand ved Tone Marie Nybø Solheim

- Region Kristiansand IPR
- Positiv utvikling i regionen
- Fra Knutepunkt Sørlandet til Region Kristiansand
- Region Kristiansand – vedtektene
- Representantskapet/regionrådet
- Kommunedirektørutvalget
- Regionrådet møteplan
- Fagnettverk for administrativt samarbeid
- Satsingsområder
- Oppfølging
- Arbeidsform – påvirkningsarbeid
- Noen resultater de siste årene
- Aktuelle interessepolitiske saker nå
- Andre saker vi jobber med

Deretter spørsmål og kommentarer.

Kl. 10.00 – 11.25

Status økonomiplan 2025 – 2028

ved kommunedirektør Camilla Dunsæd og økonomidirektør Terje Fjellvang

- Årsresultat for 2023 og styringsfart inn i 2024
- 4204 Kristiansand rangeres som nummer 23 i Kommuneindeksen 2024
- Netto driftsutgifter per innbygger 2021-2023
- Pleie og omsorgstjenesten 2021-2023
- Vekst i utgifter til yngre brukere
- Administrasjonsutgifter per innbygger 2021-2023
- Kommuneøkonomien presset i 2023, men engangsinntekter på skatt har skjult de underliggende utfordringer i de foregående årene
- Ingen eller lite realvekst i frie inntekter 2015-2024 og samtidig kraftig økning i rentekostnader

Økonomiplan 2024-2027

- Korrigert netto driftsresultat 2024-2027
- Netto lånegjeld 2024-2027
- Sentralt disposisjonsfond

Kort om 2024

- Overordnede rammebetingelser
- Områdene – status økonomi 2024

Rullering økonomiplan 2025-2028

- Kommuneproposisjonen for 2025
- Endring inntektssystemet og vekst i frie inntekter
- Regionalpolitisk tilskot
- Skatt og inntektsutjaming
- Hovedutfordringer framover
- Usikkerhetsmomenter og kritiske forhold

Helse og mestring ved Brede Skaalerud

- Prognose pr 1. tertial 2024
- Hovedårsakene til forventet merforbruk
- Helse og mestring jobber med tiltak for å komme i balanse ved å gjennomgå alle områder og vurdere nivået med hensyn til smartere måte å levere tjenester på
- Utfordringsbildet
- Konsekvenser ved å fortsette som nå
- Tjenestebehov – endring i befolknings sammensetningen – flere eldre over 67 år
- Bærekraft – tiltaksområder for løsninger av personellutfordringer

- Forventningsgapet på tjenester
- Det viktigste å ta hensyn til for å sikre bærekraft

Deretter spørsmål og kommentarer.

Kl. 11.50 – 12.20

Sikkerhetstrusler mot IT og ansatte i kommunen ved Sigurd Paulsen og Stein Aanensen

Formannskapet vedtok enstemmig å unnta orienteringen fra offentlighet Kl § 11-5b

- Aktuelle digitale trusler mot Kristiansand kommune
- Hvordan reagerer kommunens beredskap
- Tilsyn i kommuner og fylkeskommuner

Deretter spørsmål og kommentarer.

Kl. 12.20 – 12.35

Presentasjon Kristiansand kommunale pensjonskasse ved Frode Thorkildsen, KKP

- Fakta om KKP
- Produkter
- Pensjonskassens målsetning
- Organisasjonsstruktur tilpasset nytt pensjonsdirektiv (IORP II)
- Hva gjør vi?
pensjon
finans/økonomi
- Stabil god avkastning over tid
- Totaloversikt aktiva 30.04.24
- Sammenlikning avkastning – KKP vs KLP
- 2023 – disponering av resultat
- Kr 242 millioner fra KKP til medlemsforetakenes premiefond
- Hvorfor ha egen pensjonskasse?
- Medlemsservice og pensjonsrådgivning

Deretter spørsmål og kommentarer.

32/24 Formannskapssak:
Godkjenning av protokoll fra formannskapetets møte 08.05.24
(ark.nr. 2024000066)

Formannskapetets vedtak:

Formannskapet godkjenner protokoll fra formannskapetets møte 08.05.24.
(Enst.)

33/24 Bystyresak:
Årsregnskap og årsrapport 2023 - Kristiansand kommune
(ark.nr. 2024005845)

Formannskapetets innstilling årsregnskap 2023:

1. Det fremlagte årsregnskap for Kristiansand kommune – bykassa fastsettes som kommunens årsregnskap for 2023.
  2. Regnskapsmessig resultat utgjør kr 0.
  3. Overskridelser for investeringsprosjekter behandles på følgende måte:
Den midlertidige finansieringen av investeringer godkjennes. Endelig finansiering vedtas når sluttregnskap forelegges bystyret i samsvar med investeringsinstruksen.
- (Enst.)

Formannskapetets innstilling årsrapport for 2023:

1. Årsrapporten for 2023 tas til orientering.
- (Enst.)

34/24 Bystyresak:
Samarbeidsavtale akuttberedskap barnevernsvakt Agder
(ark.nr. 2023027806)
Oppvekstutvalget innst. 14.05.2024 sak 21/24

Formannskapetets innstilling:

Bystyret vedtar vedlagt samarbeidsavtale om akuttberedskap mellom Kristiansand kommune som vertskommune og følgende samarbeidskommuner; Vennesla, Iveland, Evje og Hornnes, Åseral, Risør, Grimstad, Arendal, Lindesnes, Gjerstad, Vegårshei, Tvedestrand, Froland, Åmli, Bygland, Valle, Bykle, Farsund, Flekkefjord, Kvinesdal, Sirdal, Lyngdal og Hægebostad.

(Enst.)

35/24 Bystyresak:
Endring samarbeidsavtale - vertskommuneavtale barnevern Lillesand og Birkenes
(ark.nr. 2024011938)
Oppvekstutvalget innst. 14.05.2024 sak 20/24

Formannskapetets innstilling:

Bystyret vedtar vedlagt samarbeidsavtale.

(Enst.)

36/24 Bystyresak:
Svar på verbalvedtak om flere møteplasser for ungdom
(ark.nr. 2022038262)

Formannskapetets innstilling:

Bystyret tar redegjørelsen til orientering.
(Enst.)

37/24 Bystyresak:
Svar på verbalvedtak om forebyggende ungdomsarbeid
(ark.nr. 2022038262)

Formannskapetets innstilling:

1. Bystyret tar redegjørelsen til orientering
(Enst.)
2. Formannskapet ber administrasjonen, i forkant av høstens budsjettarbeid, om å utarbeide en sak for et utvidet fritidsklubbtilbud i helgene. Saken bør, i tillegg til en kostnadsberegning, inneholde en vurdering av muligheter for et samarbeid med de frivillige organisasjoner i bydelene. Foreldre og foresatte tas med i gruppen som arbeider med mulige utvidelser i fritidsklubbenes åpningstider.
(Enst.)

Forslag:

Formannskapet fremmet følgende forslag:

«Formannskapet ber administrasjonen, i forkant av høstens budsjettarbeid, om å utarbeide en sak for et utvidet fritidsklubbtilbud i helgene. Saken bør, i tillegg til en kostnadsberegning, inneholde en vurdering av muligheter for et samarbeid med de frivillige organisasjoner i bydelene. Foreldre og foresatte tas med i gruppen som arbeider med mulige utvidelser i fritidsklubbenes åpningstider.»

Voteringer:

Formannskapetets forslag ble enstemmig vedtatt, vedtakets pkt. 2.

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt, vedtakets pkt. 1.

38/24

Formannskapssak:

Regional plan for senterstruktur og handel i Agder -2. gangs høring

(ark.nr. 2021036039)

Areal og miljøutvalgets innst. 16.05.24

Formannskapets vedtak:

1. Kristiansand kommune støtter formålet i regional plan for senterstruktur og handel i Agder. Retningslinjene for utvikling av sentrene stemmer godt overens med kommuneplanens samfunnsdel og kommuneplanens arealdel for Kristiansand.
2. Boligutvikling som bidrar til økt befolkningsutvikling i og nær senterområdene er avgjørende for at kommunene skal lykkes med næring, handel og tjeneste i senterområdene. Kristiansand kommune anbefaler at retningslinje 4.1 suppleres med at det skal tilrettelegges for boligutvikling i og nær senterområdene.
3. Kristiansand kommune anbefaler at det fastsettes retningslinjer med rammer som gir tydeligere føringer for at detaljhandel og besøksintensive tjenester omfattet av retningslinjen, skal lokaliseres til senterområdene.

Det må presiseres i retningslinjene at ved motstrid gjelder godkjente reguleringsplaner foran regionale retningslinjer, men slik at definisjonen av handel og tjenesteyting supplerer reguleringsplanene der de er mangelfulle.

(Enst.)

4. Kristiansand kommune er enig i at Sørlandsparken i Lillesand og Kristiansand omtalens som en felles handelspark. Sørlandsparken er kombinert handels- og næringspark. For å ivareta øvrige næringsinteresser i de kombinerte handels- og næringsområdene må retningslinje 4.2 suppleres til også å omfatte avgrensning av områder for handel med plasskrevende varer og 1 plasskrevende handelskonsepter i disse områdene.

(Enst.)

5. For område Lohnelier forutsetter formannskapet at denne planen justeres i tråd med endelig vedtak i departementet for kommuneplanens arealdel.

6. Kristiansand kommune har ingen merknader til forslag til handlingsprogram for perioden 2024-2027.

(Enst.)

Habilitet:

Repr. Erik Rostoft, PS, ba formannskapet vurdere sin habilitet da han har stilling i Sørlandsparken Næringsforening.

Votering:

Repr. Erik Rostoft, PS, ble enstemmig erklært habil.

Forslag:

MDG fremmet følgende forslag:

- «1. Alternativt til punkt 5. i innstillingen:
Kristiansand kommune støtter at det ikke åpnes for handel med plasskrevende varer i Lohnelier-området.

2. Kristiansand kommune anbefaler at regional planbestemmelse regnes som bindende, i tråd med tidligere forslag til fylkestinget i februar 2024.
3. Kristiansand kommune anbefaler at retningslinje om parkering fremmet i forrige regionale plan for senterstruktur og handel tas inn i planen.»

AP fremmet følgende forslag:

«Areal og miljøutvalgets innst. punkt 3 andre avsnitt:

«Intensjonen er» endres til «det må presiseres i retningslinjene»

Voteringer:

Areal og miljøutvalgets innst. pkt. 1, 2, 3, 4 og 6 ble enstemmig vedtatt.

Ved alternativ votering ble areal og miljøutvalgets innst. pkt. 5 vedtatt med 11 stemmer, mens 4 stemte for MDG sitt forslag nr. 1 (SV/V/MDG/Rødt).

MDG sine forslag nr. 2 og 3 falt med 11 mot 4 stemmer (SV/V/MDG/Rødt).

AP sitt forslag ble enstemmig vedtatt.

39/24

Formannskapssak:

Høringsuttalelse til Husleielovutvalgets forslag til endringer i Husleieloven
(ark.nr. 2024002901)

Helseutvalget innst. 14.05.2024 sak 28/24

Formannskapets vedtak:

Formannskapet gir sin tilslutning til høringsinnspill fra Kristiansand kommune til Husleielovutvalgets forslag til endringer i Husleieloven (Enst.)

40/24

Bystyresak:

Svar på verbalforslag - Naturregnskap og naturbudsjett som styringsverktøy

(ark.nr. 2024006255)

Formannskapets innstilling:

1. Kommunedirektøren bes å tilrettelegge for innføring av naturbudsjett og naturregnskap som styringsverktøy i Kristiansand kommune
2. For 2024 og 2025 gjennomføres naturregnskap og naturbudsjettering med utgangspunkt i kommuneplanens arealdel og gjennomførte kartlegginger av naturmangfold. Kommunen vil gjennomføre naturregnskap og naturbudsjettering i samsvar med det nasjonale systemet som Miljødirektoratet holder på å utvikle når dette systemet blir operativt.

3. Kristiansand kommune vil samarbeide med Agder fylkeskommune i arbeidet med å etablere naturbudsjetten og naturregnskap.
(14/1)

Forslag:

MDG fremmet følgende forslag:

«Bystyret viser til føre-var-prinsippet i naturmangfoldsloven, og anmoder til forsiktighet med å bygge ned potensielt verdifulle naturtyper også før naturregnskapet er på plass.»

Voteringer:

Kommunedirektørens innst. ble vedtatt med 14 mot 1 stemme (PP).

MDG sitt forslag falt med 11 mot 4 stemmer (AP/SV/MDG/Rødt).

- 41/24** Bystyresak:
Delegering av oppfølging av arbeidsgiverrollen for kommunedirektøren
(ark.nr. 2023017805)

Formannskapetets innstilling:

Bystyret delegerer til ordfører, varaordfører og leder for det største opposisjonspartiet å følge opp arbeidsgiverrollen for kommunedirektøren.
(Enst.)

- 42/24** Bystyresak:
Aktivitetsbasert arbeidsplasser Rådhuskvartalet - pilot 2024
(ark.nr. 2023019902)

Formannskapetets innstilling

1. Bystyret godkjenner at pilotprosjekt arbeidsplasskonsept Rådhuskvartalet gjennomføres i tråd med anbefaling og beskrivelse i saken.
2. Det bevilges 3,5 mill. kr til ombygging og anskaffelse av utstyr og inventar mv. Bevilgningen finansieres av 2,8 mill. kr fra kapitalfondet og 0,7 mill. kr med merverdiavgiftskompensasjon.
3. Driftsrammene til stabsområdene nedjusteres med 0,8 mill. kr samlet sett i perioden 2024-27.
(Enst.)

43/24 Formannskapssak:
Forslag til Planstrategi med planprogram for samfunnsdelen
(ark.nr. 2024010416)

Formannskapets vedtak:

1. Formannskapet gir sin tilslutning til forslag til planstrategi 2024-2027 med planprogram for kommuneplanens samfunnsdel.
2. Formannskapet sender forslaget ut på offentlig høring.
(Enst.)

44/24 Formannskapssak:
Høringsinnspill på planforslag Regionplan Agder 2030
(ark.nr. 2023029108)

Formannskapets vedtak:

1. Formannskapet mener at forslag til Regionplan Agder 2030 med regional planstrategi 2024-2027 er et godt grunnlag for et strategisk regionalt styringsdokument.
2. Formannskapet gir sin tilslutning til kommunedirektørens øvrige vurderinger i saken, og ber om at disse sendes med vedtaket.
(Enst.)

45/24 Bystyresak:
Høringsinnspill til satsingsområder for Region Kristiansand 2023-2027
(ark.nr. 2024010400)

Formannskapets innstilling:

1. Bystyret mener at forslag til satsingsområder for Region Kristiansand 2023 – 2027 omtaler viktige felles interessepolitiske satsingsområder for Region Kristiansand.
(11/4)
2. Bystyret gir sin tilslutning til kommunedirektørens vurdering at en spissing av innsatsen til noen få, viktige satsingsområder for perioden vil øke gjennomslagskraften regionalt og nasjonalt.
(14/1)
3. Inkluder riksvei 41 Kjevikveien som prioritert strekning i samferdselsprosjektene.
(11/4)

Forslag:

Høyre/KRF/FRP fremmet følgende forslag:

«Inkluder riksvei 41 Kjevikeveien som prioritert strekning i samferdselsprosjektene.»

SV/MDG fremmet følgende forslag:

1. Ett ekstra kulepunkt under punktet om samferdsel, nederst på side 3:
  - I påvirkningsarbeidet for NTP tas vedlikehold av sørlandsbanen og sammenkoblingen mellom Sørlandsbanen og Vestfoldbanen inn som prioritert område. Klimavennlig mobilitet prioriteres.
2. Stryke kulepunktene om firefelts motorvei og Ytre Ringvei under punktet om samferdsel, NTP.»

Voteringer:

SV/MDG sitt forslag nr. 2 falt med 12 mot 2 stemmer (SV/MDG).

SV/MDG sitt forslag nr. 1 falt med 9 mot 6 stemmer (SV/MDG/Venstre/Rødt/PS/ Sigrun Sæther, KRF).

Høyre/KRF/FRP sitt forslag ble vedtatt med 11 mot 4 stemmer, vedtakets pkt. 3 (SV/MDG/Venstre/Rødt).

Kommunedirektørens innst. pkt. 1 ble vedtatt med 11 mot 4 stemmer (FRP/PP/PS).

Kommunedirektørens innst. pkt. 2 ble vedtatt med 14 mot 1 stemme (PP).

46/24

Bystyresak:

Årsberetning og regnskap for 2023 - Kristiansand kommunale pensjonskasse

(ark.nr. 2024011969)

Formannskapetets innstilling:

Kristiansand kommune tar årsberetning og årsregnskap for 2023 i Kristiansand kommunale pensjonskasse til orientering.
(Enst.)

Møtet hevet.

Punkt .: Behandling av utvalgssak

Punkt 32/24: Godkjenning av protokoll fra formannskapetets møter 08.05.24

Dato 23. april 2024
Saksnr.: 2024000066-37
Saksbehandler Anne Lise H Aabø
Godkjent av Camilla Dunsæd

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
22.05.2024

Godkjenning av protokoll fra formannskapets møte 08.05.24

Forslag til vedtak

[Formannskapet godkjenner protokoll fra formannskapets møte 08.05.24.](#)

Vedlegg:
Protokoll fra formannskapets møte 08.05.24

Punkt 33/24: Årsregnskap og årsrapport 2023 - Kristiansand kommune

Bilag

Vedtak byst, 29052024, Sak 58/24, Årsregnskap og årsrapport 2023 - Kristiansand kommune

Årsregnskap for 2023, Kristiansand kommune

Årsrapport for 2023, Kristiansand kommune

Revisors beretning for 2023, Kristiansand kommune

Saksutskrift - Årsregnskap og årsberetning 2023 Kristiansand kommune - kontrollutvalgets uttalelse

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2024005845
Saksbehandler Kristine Knutsen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet	22.05.2024	33/24
2 Bystyret	29.05.2024	58/24

ÅRSREGNSKAP OG ÅRSRAPPORT 2023 - KRISTIANSAND KOMMUNE

FORMANNSKAPET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 22.05.2024 SAK 33/24

Formannskapets innstilling:

1. Det fremlagte årsregnskap for Kristiansand kommune – bykassa fastsettes som kommunens årsregnskap for 2023.
2. Regnskapsmessig resultat utgjør kr 0.
3. Overskridelser for investeringsprosjekter behandles på følgende måte: Den midlertidige finansieringen av investeringer godkjennes. Endelig finansiering vedtas når sluttregnskap forelegges bystyret i samsvar med investeringsinstruksen.
(Enst.)

Formannskapets innstilling årsrapport for 2023:

1. Årsrapporten for 2023 tas til orientering.
(Enst.)

22.05.2024

Punkt 34/24: Samarbeidsavtale akuttberedskap barnevernsvakt Agder

Bilag

Vedtak OPPV, 14052024, Sak 21/24, Samarbeidsavtale akuttberedskap barnevernsvakt Agder

Vedtak byst, 29052024, Sak 63/24, Samarbeidsavtale akuttberedskap barnevernsvakt Agder

Rapport ROS-analyse - Barnevernsvakt - Etablering av administrativt vertskommunesamarbeid

ROS analyse ved barnevernvakta november 2023

Samarbeidsavtale barnevernsvakt Agder

Dato 7. mai 2024
Saksnr.: 2023027806-13
Saksbehandler Silje Årnes Lauvrak
Godkjent av Kristin Eidet Robstad
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang

Oppvekstutvalget
Formannskapet
Bystyret

Møtedato

14.05.2024
22.05.2024
29.05.2024

**Saksfremstilling - samarbeidsavtale akuttberedskap
barnevernsvakt Agder**

Forslag til vedtak

Bystyret vedtar vedlagt samarbeidsavtale om akuttberedskap mellom Kristiansand kommune som vertskommune og følgende samarbeidskommuner; Vennesla, Iveland, Evje og Hornnes, Åseral, Risør, Grimstad, Arendal, Lindesnes, Gjerstad, Vegårshei, Tvedestrand, Froland, Åmli, Bygland, Valle, Bykle, Farsund, Flekkefjord, Kvinesdal, Sirdal, Lyngdal og Hægebostad.

Sammendrag

Kristiansand bystyret vedtok den 24.01.24 sak nr. 3/24 samarbeidsavtale om akuttberedskap om barnevern mellom Kristiansand kommune som vertskommune, og følgende samarbeidskommuner; Vennesla, Iveland, Evje og Hornnes, Åseral, Risør, Grimstad, Arendal, Lindesnes, Gjerstad, Vegårshei, Tvedestrand, Froland, Åmli, Bygland, Valle og Bykle. Det foreligger nå et vertskommunesamarbeid mellom disse kommunene.

I saksfremstillingen ble det redegjort for at det var en intensjon om at også øvrige kommuner i Agder skulle ta del i vertskommunesamarbeidet, og at administrasjonen ville utarbeidet ny samarbeidsavtale når dette var klart.

Samarbeidsavtalen er nå utvidet til å gjelde alle kommunene i Agder. Det er også inntatt et par nye bestemmelser under delegering, som ikke var kommet med i forrige versjon, samt mindre presiseringer. For øvrig er samarbeidsavtalen likelydende.

Vedlegg:

Rapport ROS-analyse - Barnevernvakt - Etablering av administrativt vertskommunesamarbeid
ROS analyse ved barnevernvakta november 2023
Samarbeidsavtale barnevernsvakt Agder

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Kristiansand bystyret vedtok den 24.01.24 sak nr. 3/24 samarbeidsavtale om akuttberedskap om barnevern mellom Kristiansand kommune som vertskommune, og følgende samarbeidskommuner; Vennesla, Iveland, Evje og Hornnes, Åseral, Risør, Grimstad, Arendal, Lindesnes, Gjerstad, Vegårshei, Tvedestrand, Froland, Åmli, Bygland, Valle og Bykle. Det foreligger nå et vertskommunesamarbeid mellom disse kommunene.

I saksfremstillingen ble det redegjort for at det var en intensjon om at også øvrige kommuner i Agder (Farsund, Flekkefjord, Kvinesdal, Sirdal, Lyngdal og Hægebostad) skulle ta del i vertskommunesamarbeidet, og at administrasjonen ville utarbeidet ny samarbeidsavtale når dette var klart.

Samarbeidsavtalen er nå utvidet til å gjelde alle kommunene i Agder. Det er også inntatt et par nye bestemmelser under delegering, som ikke var kommet med i forrige versjon, og enkelte mindre presiseringer. For øvrig er samarbeidsavtalen likelydende.

Juridisk grunnlag

I Lov om barneverntjenester (barnevernsloven) § 1-1 er mandatet til barneverntjenesten beskrevet slik, «Barneverntjenesten skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid».

Det er tidligere lagt til grunn at kravet til forsvarlige tjenester innebærer at barn også har rett på hjelp utenfor ordinær kontortid. Dette er nå presisert i den nye barnevernsloven § 15-3 fjerde ledd, hvor det fremgår at barnevernstjenesten skal være tilgjengelig til enhver tid.

Kommunene bestemmer selv hvordan de vil organisere akuttberedskapen. Under forutsetning av at kommunens beredskap er forsvarlig, og oppfyller øvrige krav i lov- og regelverk har kommunene organisasjonsfrihet til å finne løsninger for akuttberedskap alene eller i samarbeid med andre kommuner.

Etter kommuneloven § 17-1 følger det at kommuner kan utføre felles oppgaver gjennom interkommunalt samarbeid, men at samarbeidet må skje innenfor rammene av kommuneloven. I bystyresal 3/24 ble inngått et administrativt vertskommunesamarbeid etter kommuneloven § 20-1. Etter kommuneloven § 20-1 kan en kommune (samarbeidskommune) avtale med en annen kommune (vertskommune) at vertskommunen skal utføre oppgaver og treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning.

Når et vertskommunesamarbeid opprettes, skal det inngås en skriftlig samarbeidsavtale mellom deltakerne i vertskommunesamarbeidet jf. kommuneloven § 20-4. De enkelte kommunestyrene i alle deltakerkommunene skal selv vedta samarbeidsavtalen, og *endringer* i avtalen. Samarbeidsavtalen skal inneholde bestemmelser om;

- a. deltakerne i samarbeidet
- b. hvem av deltakerne som er vertskommune
- c. hvilke oppgaver og hvilken myndighet som skal legges til vertskommunen
- d. når oppgaver og myndighet skal overføres
- e. hvilke av vertskommunens vedtak deltakerne skal underrettes om
- f. hvordan det økonomiske oppgjøret mellom samarbeidskommunene og vertskommunen skal foregå
- g. hvordan deltakerne kan tre ut av samarbeidet
- h. hvordan samarbeidet skal oppløses

i. annet som etter lov skal fastsettes i avtale.

Vurdering

Utvidelse av samarbeidet

Som det fremkommer overfor ivaretar barnevernsvakta i Kristiansand i dag akuttberedskapen for Vennesla, Iveland, Evje og Hornnes, Åseral, Risør, Grimstad, Arendal, Lindesnes, Gjerstad, Vegårshei, Tvedestrand, Froland, Åmli, Bygland, Valle og Bykle. Disse kommunene har uttrykt at de er positive til å inngå i et samarbeid hvor Kristiansand kommune er vertskommune også for de øvrige kommunene i Agder.

Det vises til vurderingen i bystyret sak 3/24 hvor samarbeidsavtalen om vertskommunesamarbeid ble vedtatt.

Kommunedirektøren vurderer at utvidelse av akuttberedskapen til å omfatte hele Agder er økonomisk fordelsaktig for Kristiansand kommune, samt at det forenkler administrasjon og sårbarhet i mindre kommuner, hvor det kan være krevende å sikre tilstrekkelig og kompetent bemanning utenfor arbeidstid. Akuttsakene i barnevernet er blant de sakene der situasjonen til barna og deres familier er på sitt aller vanskeligste. Dette skyldes at man ofte kan ha liten kjennskap til de familiene man rykker ut til og at situasjonen kan være uoversiktlig med tanke på familiens utfordringer. Dette gjør at man må ha særskilt kompetanse i å håndtere slike situasjoner. Interkommunalt samarbeid sikrer et tilstrekkelig antall saker til å få mengdetrening og erfaring, samt sikrer et robust fagmiljø.

ROS- analysen som ble utarbeidet i forbindelse med vertskommunesamarbeidet som ble inngått i januar 24 gjaldt «utvidet geografisk område», og det er enighet om at denne også er gjeldende for utvidelse av samarbeidet. Det vises derfor til denne. (se vedlegg) Totalt sett vurderes det at det er lite sannsynlig med alvorlige konsekvenser, og at tiltak kan iverksettes som vil sikre at risikoen er akseptabel. Disse tiltakene vil bli fulgt opp av avdelingsleder sammen med øvrige samarbeidskommuner og offentlige instanser. Samarbeidet vil også jevnlig bli evaluert.

Endringer i samarbeidsavtalen

I tillegg til utvidelse av samarbeidet, er det gjort følgende endringer i samarbeidsavtalen:

Delegering av bestemmelser i barnevernloven:

Samarbeidsavtalen er utvidet til at det delegeres to bestemmelser til etter barnevernloven (bvl. § 12-10 og § 15-10) fra samarbeidskommunene til vertskommunen. Dette er bestemmelser som ved en glipp ble utelatt i forrige behandling, og er ikke ment som utvidelse etter intensjonen i avtalen.

I tillegg er det foretatt et par mindre presiseringer som ikke er ment å inneha innholdsmessige endringer i punkt 2.2 siste ledd og punkt 6.2.

Kommunedirektøren anbefaler at bystyret vedtar vedlagte samarbeidsavtale. Inngåelse av samarbeidsavtalen innebærer at Kristiansand kommune er vertskommune, og at samarbeidskommunene delegerer myndighet etter bestemmelsene i barnevernloven som er aktuelle i akuttarbeidet. Delegeringen gjelder kun i situasjoner der det vurderes at oppfølging ikke kan vente til påfølgende virkedag, eller der det foreligger særskilt avtale om kontrolloppdrag. For å sikre at alle saker blir fulgt opp videre i rette barnevernstjeneste, vil alle bekymringsmeldinger, påbegynte undersøkelser, vedtak og eventuelle øvrige dokumenter bli oversendt til aktuell barnevernstjeneste fortløpende.

Avtalen vil tre i kraft når den er vedtatt av alle kommunestyrene i den enkelte deltakerkommune.

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

Bystyret vedtar vedlagt samarbeidsavtale om akuttberedskap mellom Kristiansand kommune som vertskommune og følgende samarbeidskommuner; Vennesla, Iveland, Evje og Hornnes, Åseral, Risør, Grimstad, Arendal, Lindesnes, Gjerstad, Vegårshei, Tvedestrand, Froland, Åmli, Bygland, Valle, Bykle, Farsund, Flekkefjord, Kvinesdal, Sirdal, Lyngdal og Hægebostad.

Punkt 35/24: Endring samarbeidsavtale - vertskommuneavtale barnevern Lillesand og Birkenes

Bilag

Vedtak OPPV, 14052024, Sak 20/24, Endring samarbeidsavtale - vertskommuneavtale barnevern Lillesand og Birkenes

Vedtak byst, 29052024, Sak 64/24, Endring samarbeidsavtale - vertskommuneavtale barnevern Lillesand og Birkenes
samarbeidsavtale - vertskommunesamarbeid barnevern 2024

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2024011938
Saksbehandler Silje Årnes Lauvrak

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Oppvekstutvalget	14.05.2024	20/24
2 Formannskapet	22.05.2024	35/24
3 Bystyret	29.05.2024	64/24

ENDRING SAMARBEIDSAVTALE - VERTSKOMMUNEAVTALE BARNEVERN LILLESAND OG BIRKENES

FORMANNSKAPET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 22.05.2024 SAK 35/24

Formannskapets innstilling:

Bystyret vedtar vedlagt samarbeidsavtale.
(Enst.)

22.05.2024

Punkt 36/24: Svar på verbalvedtak om flere møteplasser for ungdom

Bilag

Vedtak , 06022024, Sak 7/24, Svar på verbalvedtak om flere møteplasser for ungdom

Vedtak KULT, 15022024, Sak 13/24, Svar på verbalvedtak om flere møteplasser for ungdom

Vedtak KULT, 18042024, Sak 31/24, Svar på verbalvedtak om flere møteplasser for ungdom

Vedtak ARMU, 29022024, Sak 46/24, Svar på verbalvedtak om flere møteplasser for ungdom

Vedtak byst, 29052024, Sak 66/24, Svar på verbalvedtak om flere møteplasser for ungdom

Utendørs møteplass for ungdom

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2022038262
Saksbehandler Stein Tore Sorthe

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Ungdommens bystyre - arbeidsutvalget	06.02.2024	7/24
2 Kultur- og idrettsutvalget	15.02.2024	13/24
3 Areal- og miljøutvalget	29.02.2024	46/24
4 Kultur- og idrettsutvalget	18.04.2024	31/24
5 Formannskapet	22.05.2024	36/24
6 Bystyret	29.05.2024	66/24

SVAR PÅ VERBALVEDTAK OM FLERE MØTEPLASSER FOR UNGDOM

FORMANNSKAPET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 22.05.2024 SAK 36/24

Formannskapets innstilling:

Bystyret tar redegjørelsen til orientering.
(Enst.)

22.05.2024

Punkt 37/24: Svar på verbalvedtak om forebyggende ungdomsarbeid

Bilag

Vedtak , 06022024, Sak 2/24, Svar på verbalvedtak om forebyggende ungdomsarbeid

Vedtak OPPV, 14052024, Sak 16/24, Svar på verbalvedtak om forebyggende ungdomsarbeid

Vedtak OPPV, 13022024, Sak 7/24, Svar på verbalvedtak om forebyggende ungdomsarbeid

Vedtak HELSEUTV, 14052024, Sak 27/24, Svar på verbalvedtak om forebyggende ungdomsarbeid

Vedtak KULT, 15022024, Sak 12/24, Svar på verbalvedtak om forebyggende ungdomsarbeid

Vedtak HELSEUTV, 27022024, Sak 12/24, Svar på verbalvedtak om forebyggende ungdomsarbeid

Vedtak KULT, 18042024, Sak 30/24, Svar på verbalvedtak om forebyggende ungdomsarbeid

Vedtak byst, 29052024, Sak 67/24, Svar på verbalvedtak om forebyggende ungdomsarbeid

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2022038262
Saksbehandler Stein Tore Sorthe

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Ungdommens bystyre - arbeidsutvalget	06.02.2024	2/24
2 Oppvekstutvalget	13.02.2024	7/24
3 Kultur- og idrettsutvalget	15.02.2024	12/24
4 Helseutvalget	27.02.2024	12/24
5 Kultur- og idrettsutvalget	18.04.2024	30/24
6 Helseutvalget	14.05.2024	27/24
7 Oppvekstutvalget	14.05.2024	16/24
8 Formannskapet	22.05.2024	37/24
9 Bystyret	29.05.2024	67/24

SVAR PÅ VERBALVEDTAK OM FOREBYGGENDE UNGDOMSARBEID

FORMANNSKAPET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 22.05.2024 SAK 37/24

Formannskapets innstilling:

1. Bystyret tar redegjørelsen til orientering
(Enst.)
2. Formannskapet ber administrasjonen, i forkant av høstens budsjettarbeid, om å utarbeide en sak for et utvidet fritidsklubbtilbud i helgene. Saken bør, i tillegg til en kostnadsberegning, inneholde en vurdering av muligheter for et samarbeid med de frivillige organisasjoner i bydelene. Foreldre og foresatte tas med i gruppen som arbeider med mulige utvidelser i fritidsklubbens åpningstider.
(Enst.)

Forslag:

Formannskapet fremmet følgende forslag:
«Formannskapet ber administrasjonen, i forkant av høstens budsjettarbeid, om å utarbeide en sak for et utvidet fritidsklubbtilbud i helgene. Saken bør, i tillegg til en kostnadsberegning, inneholde en vurdering av muligheter for et samarbeid med de frivillige organisasjoner i bydelene. Foreldre og foresatte tas med i gruppen som arbeider med mulige utvidelser i fritidsklubbens åpningstider.»

Voteringer:

Formannskapets forslag ble enstemmig vedtatt, vedtakets pkt. 2.

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt, vedtakets pkt. 1.

22.05.2024

Punkt 38/24: Regional plan for senterstruktur og handel i Agder -annen gangs høring

Bilag

Vedtak ARMU, 16052024, Sak 96/24, Regional plan for senterstruktur og handel i Agder -2.gangs høring

1_Regional plan for senterstruktur og handel i Agder_planforslag annen gangs høring

Dato 5. april 2024
Saksnr.: 2021036039-25
Saksbehandler Marit Eik
Godkjent av Jan Erik Lindjord
Knut Felberg
Tone Iglebæk
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang

Areal- og miljøutvalget
Formannskapet

Møtedato

16.05.2024
22.05.2024

Regional plan for senterstruktur og handel i Agder -2.gangs høring

Forslag til vedtak

1. Kristiansand kommune støtter formålet i regional plan for senterstruktur og handel i Agder. Retningslinjene for utvikling av sentrene stemmer godt overens med kommuneplanens samfunnsdel og kommuneplanens arealdel for Kristiansand.
2. Boligutvikling som bidrar til økt befolkningsutvikling i og nær senterområdene er avgjørende for at kommunene skal lykkes med næring, handel og tjeneste i senterområdene. Kristiansand kommune anbefaler at retningslinje 4.1 suppleres med at det skal tilrettelegges for boligutvikling i og nær senterområdene.
3. Kristiansand kommune anbefaler at det fastsettes retningslinjer med rammer som gir tydeligere føringer for at detaljhandel og besøksintensive tjenester omfattet av retningslinjen, skal lokaliseres til senterområdene.
4. Kristiansand kommune er enig i at Sørlandsparken i Lillesand og Kristiansand omtalens som en felles handelspark. Sørlandsparken er kombinert handels- og næringspark. For å ivareta øvrige næringsinteresser i de kombinerte handels- og næringsområdene må retningslinje 4.2 suppleres til også å omfatte avgrensning av områder for handel med plasskrevende varer og plasskrevende handelskonsepter i disse områdene.
5. For område Lohneliet forutsetter formannskapet at denne planen justeres i tråd med endelig vedtak i departementet for kommuneplanens arealdel.
6. Kristiansand kommune har ingen merknader til forslag til handlingsprogram for perioden 2024-2027.

Sammendrag

Formålet med Regional plan for senterstruktur og handel i Agder er attraktivitet, liv og arbeidsplasser i by-, kommune- og lokalsentrene i hele Agder. Dette skal oppnås gjennom tydelige rammer og en samordnet regional politikk for lokalisering av handels- og tjenestevirksomheter. Planen skal bidra til å utvikle Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region, i tråd med Regionplan Agder 2030.

Forslag til plan var på førstegangshøring, samtidig med regional plan for Kristiansandsregionen og regional plan for mobilitet, i perioden 16.12.2022 til 31.03.2023. Formannskapet behandlet de tre høringsforslagene i sak 36/23, 29.03.2023. Fylkeskommunen sin vurdering av uttalelsen fra Kristiansand kommune er gjengitt i denne saksframstillingen.

På grunn av stort sprik i meningene om planforslaget vedtok fylkestinget i møtet 20.06.2023 at det var behov for å forlenge planprosessen til regional plan for senterstruktur og handel i Agder, og at det deretter skulle gjennomføres en ny høring. Fylkestinget vedtok 7. februar å sende revidert planforslag med handlingsprogram, på høring. Høringsfristen er 31. mai. Fylkeskommunen ber om uttalelse til alle deler av planen og til handlingsprogrammet, spesielt foreslåtte endringer sammenlignet med høringsutkastet til førstegangs høring.

Retningslinje

Den regionale planen inneholder retningslinjer som er retningsgivende for arealplanleggingen. Kristiansand kommune har nylig vedtatt kommuneplanens arealdel som blant annet tar stilling senterstruktur, prinsipp for utvikling av sentrene og handel. Kommuneplanen legges til grunn for plan- og byggesaksbehandling. Regional plan for senterstruktur og handel har derfor begrenset konsekvens for arealutviklingen i Kristiansand.

Senterutvikling

Senterstrukturen i planen er endret i samsvar med formannskapetets vedtak til førstegangshøring i planen og kommuneplanens arealdel for Kristiansand. Planens satsing på utvikling av sterke senterområder med handel- og tjenestetilbud tilpasset sitt omland er i samsvar med mål og strategier fastsatt i kommuneplanens samfunnsdel med overordnede strategier arealstrategier og kommuneplanens arealdel for Kristiansand. Den regionale planen nevner imidlertid ikke boligutvikling i og nær senterområdene. Tilrettelegging for boliger i kort avstand til daglige gjøremål er viktig for å imøtekomme boligbehovet når en større andel av befolkningen bli eldre. Økt befolkning i og rundt senterområdene er også avgjørende for utvikling av næring, handel, tjenester og tilrettelegging for miljøvennlig mobilitet i sentrumsområdene. Kommunedirektøren anbefaler at boligutviklingens betydning for å lykkes med senter- og stedsutvikling innarbeides i omtalen av regionsenter, kommunesenter, bydelssentrene i Kristiansand og lokalsentre, i retningslinjene pkt.4.1 om senterstruktur i Agder. Det bør også framgå at region-, kommune- og bydelssentre også er lokalsentre for befolkningen i nærområdet.

Lokalisering av detaljhandel og besøksintensiv tjenestevirksomhet

Planforslaget, som nå er på høring, er mindre entydig og forpliktende enn forslaget som var på førstegangshøring, og tidligere regional planbestemmelse for handelsetablering og senterstruktur i Kristiansandsregionen.

Retningslinje 4.1 om senterstruktur inneholder føringer for utvikling av senterområdene med detaljhandel og besøksintensive tjenestevirksomheter og legger føringer for at muligheter for fortetting og transformasjon i eksisterende sentre og handelsområder skal alltid vurderes nøye før nye områder for detaljhandel og besøksintensiv tjenesteyting tas i bruk. Det er også tatt inn en ny retningslinje om rett virksomhet på rett sted (også kjent som «ABC-prinsippet»). Men planforslaget inneholder ikke entydige retningslinjer som begrenser detaljhandelen og tjenesteytende virksomhet i handelsområdene eller utenfor senterområdene, slik det var i regional planbestemmelsene for

Kristiansandsregionen og planutkastet til førstegangs høring. Dette gir kommunene økt frihetsgrad i til å utforme kommunale planer tilpasset lokale forhold. Men svake regionale rammer vil kunne bidra til økt press på utvikling av handel og tjenesteyting utenfor senterområdene og derigjennom bidra til å svekke muligheten for å realisere planens målsetting om å styrke de eksisterende by-, kommune-, bydels-, og lokalsentre i Agder som arenaer for handel og tjenesteyting, og som sosiale og inkluderende møteplasser. Kommunedirektøren anbefaler at planforslaget suppleres med retningslinjer som gir tydeligere føringer for at detaljhandel og besøksintensive tjenester, som er omfattet av retningslinjen, skal lokaliseres til senterområdene.

Regionale handelsområder og andre områder for handel

Kommunedirektøren mener planforslaget knyttet til utvikling i handelsparkene, inklusiv Sørlandsparken har flere svakheter.

- Det er ikke fastsatt minste enhetsstørrelse for handel, slik kommunedirektøren anbefalte i sin innstilling til førstegangs høring av den regionale planen (jfr. formannskapetets vedtak punkt 6 i sak 36/23). Isteden er det retningslinje om at *Kommunene bør gjennom sine planer fastsette krav om minste tillatte enhetsstørrelse i handelsområder.*
- Retningslinje 4.1 om at *nye handelsetableringer i handelsområdene bør være forbeholdt handel med plasskrevende varer og plasskrevende handelskonsepter samsvarer* dårlig med at kommunene skal avgrense konkret utstrekning for detaljhandel og besøksintensiv tjenestevirksomhet i handelsområdene. (retningslinje 4.2). Formuleringen i retningslinje 4.2 må endres slik at retningslinjen blir samstemt.
- Det er ikke krav om at kommunene skal avgrense områder der det åpnes for handel med plasskrevende varer eller plasskrevende handelskonsepter i de kombinerte nærings- og handelsparkene. Retningslinje 4.2 gjelder kun for detaljhandel og besøksintensive tjenester. Svake regionale rammer vil kunne bidra til økt press på utvikling av handel og tjenesteyting i de kombinerte nærings- og handelsparkene. Plasskrevende handelskonsepter, store bygninger med detaljhandel, vil svekke satsingen på utvikling av senterområdene. Handel og tjenesteyting i næringsparkene vil også redusere tilgangen til næringsarealer for lager, logistikk og produksjon, og kan gjøre det vanskeligere å løse utfordringer på tvers av kommunegrensene. Kommunedirektøren anbefaler at retningslinje 4.2 endres til å også gjelde avgrensing av områder for handel med plasskrevende varer og plasskrevende handelskonsepter i de kombinerte handels og næringsområdene.

Handel med plasskrevende varer i Lohnelier.

Den regionale planen åpner ikke for handel med plasskrevende varer i Lohnelier-området. Fylkeskommunen, Statsforvalteren og Statens vegvesen fremmet innsigelse til kommuneplanens arealdel for Kristiansand, handel med plasskrevende varer i Lohnelier. Bystyret har vedtatt å oversende innsigelsen for avgjørelse i Kommunal- og distriktsdepartementet. Administrasjonen ser de planfaglige argumenter for å ikke forskuttere avgjørelsen ved å åpne for handel med plasskrevende varer nå, men viser til formannskapet vedtak i forrige høringsrunde og bystyrets vedtak i kommuneplanens arealdel av 28.02.24 (denne er til endelig avklaring i departementet).

Handlingsprogram

Kommunedirektøren har ingen merknader knyttet til høringsforslag til handlingsprogram for perioden 2024-2027.

Vedlegg:

1. Regional plan for senterstruktur og handel i Agder, planforslag annen gangs høring.

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Fylkestinget i Agder vedtok 7. februar 2024 å sende forslag til regional plan for senterstruktur og handel i Agder, med handlingsprogram, på høring og legge dem ut til offentlig ettersyn. Høringsfristen er 31. mai.

Forslag til plan var på førstegangshøring, samtidig med regional plan for Kristiansandsregionen og regional plan for mobilitet, i perioden 16. desember 2022 til 31. mars 2023. På grunn av stort sprik i meningene om planforslaget vedtok fylkestinget 20. juni 2023 at det var behov for å forlenge planprosessen, og at det deretter skulle gjennomføres en ny høring.

Hovedproblemstillingen i saken er knyttet til forholdet mellom planens formål og utforming av retningslinje 4.2. Planen har tydelig formål for senter og stedsutvikling. Tvetydige rammer for lokalisering av handel og tjenesteyting kan svekke måloppnåelsen. Senterstrukturen for Kristiansand, som inngår i retningslinjen, samsvarer med senterstrukturen i kommuneplanen for Kristiansand og innebærer ingen interessekonflikter.

Tidligere vedtak

Formannskapet behandlet de tre høringsforslagene i [sak 36/23](#) 29.03.2023. Vedtaket punkt 1, 2, 3, 6, og 14 gjelder regional plan for senterstruktur og handel, er lyder slik:

1. Formannskapet i Kristiansand går inn for at senterstrukturen i regional plan for senterstruktur og handel endres i samsvar med senterstrukturen fastsatt i overordnet arealstrategi for Kristiansand. (12/3)
2. Regional planbestemmelse må endres slik at det kan legges til rette for handel med plasskrevende varer i Lohnelier, i samsvar med overordnet arealstrategi for Kristiansand. Området for slik handel avgrenses i kommuneplanens arealdel/reguleringsplan for Lohnelier. (10/5)
3. Det må fastsettes at regional planbestemmelse skal legges til grunn for nye planer og revisjon av gjeldende reguleringsplaner. Ved motstrid gjelder godkjente reguleringsplaner foran regional planbestemmelse, men slik at definisjoner av handel og tjenesteyting i pkt. 4.10 supplerer reguleringsplanene der de er mangelfulle. (12/3)
6. Formannskapet viser ellers til kommunedirektørens konklusjoner i saken og anbefaler endringer og rettinger av de regionale planene i samsvar med dette. (13/2)
14. Plan for senterstruktur; Det åpnes opp for etablering av tjenesteyting som treningssentre og andre helsesrelaterte basistjenester i Sørlandsparken. (10/5)

Konklusjonene som det vises til i vedtaket punkt 6:

- Regional plan for senterstruktur og handel endres slik at
  - minste enhetsstørrelse for handel i handelparkene endres til 3000 m²
  - at utvikling av handel i Sørlandsparken vest og Sørlandsparken øst, må sees i sammenheng for å sikre en rasjonell utnyttelse av arealene i næringsparken
  - at del av regional planbestemmelse og retningslinjer som omhandler tjenesteyting presiseres

Senterstruktur og handel i kommuneplanen for Kristiansand

[Kommuneplanens samfunnsdel med overordnet arealstrategi](#), vedtatt i bystyret 23.9.2020, inneholder flere punkt som omhandler senterstruktur og handel:

- Satsingsområdet **attraktiv og miljøvennlig**, mål 4: *slik vil vi ha det*: Kristiansand har en by og stedsutvikling som fremmer kompakte sentre med gode kvaliteter i byrom og nærmiljø.
- Overordnet arealstrategi **senter- og stedsutvikling i Kristiansand** definere senterstrukturen og omhandler handel i Sørlandsparken og Lohnelier.
- Overordnede strategier for arealplanlegging i Kristiansand kommune strategi 1,2,3, 9 og 12 omhandler forhold som tas opp i den regionale planen.
  1. Redusere transportbehovet gjennom samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, med vekt på mobilitet til fots, sykkel og med kollektivtransport.
  2. Prioritere fortetting og transformasjon i og nær senterområder, for å redusere behovet for å ta i bruk nye utbyggingsområder.
  3. Utvikle senterområdene til inkluderende steder, med variert boligtilbud, møteplasser, handel og tjenester, tilpasset det naturlige omlandet og tilrettelagt for et samfunn der en større andel av innbyggerne er eldre.
- 12. Sikre tilstrekkelig næringsareal i tilknytning til ny E39 vestover.

[Kommuneplanens arealdel, vedtatt av bystyret 28.2.2024](#) fastsetter senterstrukturen i Kristiansand.

- **En stedstilpasset senterutvikling der folk bor**

Planen bygger videre på senterstrukturen i arealstrategien, med Kvadraturen som landsdelssenter og fem bydelssentre. Bydelssentrene skal utvikles med tilbud innen detaljhandel, tjenester innen helse, skole, idrett, fritid og kultur og de nyttige og ukentlige behovene. Det er også ønskelig med etablering av flere arbeidsplasser knyttet til næring og kontor. Bydelssentrene skal kjennetegnes av god arealutnyttelse, høy grad av sambruk og flerbruk, gode møteplasser og arealer for lek og opphold. Lokalsentrene, og utvikling av disse, har en viktig rolle i byutviklingen og supplerer bydelssentrene med tjenester som skal dekke de daglige behov og være møteplass i nærmiljøet. Det er avgjørende med en satsing på infrastruktur for gående og syklende og et godt kollektivtilbud, for at denne senterstrukturen skal fungere på en bærekraftig måte.

Sentrene skal utvikles med gode boliger som imøtekommer behovet for en mer variert boligsammensetning i bydelene. Tilrettelegging for universelt utformede boliger i kort avstand til daglige gjøremål er viktig for å imøtekomme boligbehovet når en større andel av befolkningen bli eldre. Økt befolkning i og rundt senterområdene er også avgjørende for utvikling av næring, handel og tjenester i sentrumsområdene.

- **Arealformål**

Kvadraturen, bydelssentrene og lokalsentrene som har stor variasjon er avgrenset i plankartet med sentrumsformål. De minste lokalsentrene inngår i arealformålet bebyggelse og anlegg. Bestemmelser og retningslinjer, samt omtale av områdene i planbeskrivelsen gir føringer for utvikling av senterområdene.

- **Sørlandsparken**

Sørlandsparken delt i tre arealformål:

- Sørlandssenteret er avsatt som kjøpesenter. Her er det åpnet for helserelatert tjenesteyting etter meklings av innsigelse til kommuneplanen fra Statsforvalteren. Bystyret har vedtatt å utvide hjemmelen for tjenesteyting i Sørlandssenteret slik: *Innenfor formål kjøpesenter vil det gjennom omregulering åpnes for tjenesteyting begrenset til å gjelde helsepleie, slik som treningssentre, fysioterapi, kiropraktor, frisør, hudpleie, fotpleie, legesenter,*

lege, tannlege og behandlingssklinikker. Sykehus, legevakt og regional tannhelsetjeneste er ikke tillatt.

- Arealer langs Barstølvegen og Avenyen er avsatt til forretning der omfanget av handel og tjenesteyting er definert i reguleringsplan.
- Øvrige arealer i Sørlandsparken er avsatt som næringsareal.

- **Handel i Lohnelier**

Bystyret har vedtatt å oversende følgende uløste innsigelser til kommuneplanens arealdel, som berører handel i Lohnelier-området, til Statsforvalteren for avgjørelse i Kommunal og distriktsdepartementet):

- Innsigelser fra Statsforvalteren, fylkeskommunen og Statens vegvesen til plasskrevende handel i Lohnelier-området A6 og #7.
- Innsigelser fra Statsforvalteren, fylkeskommunen og Statens vegvesen til A9 - Lohnelier sør (fremtidig forretninger).

Om planforslaget

Planutkastet til regional plan for senterstruktur og handel med retningslinjer i Agder følger som vedlegg til denne saken. Her gis et utdrag av formål og retningslinjer.

Formål

«Formålet med regional plan for senterstruktur og handel i Agder er attraktivitet, liv og arbeidsplasser i by-, kommune- og lokalsentrene i hele Agder. Det legges til rette for et bredt utvalg av forretninger og tjenester i disse sentrene for å styrke deres funksjon som møtesteder for alle.

For å oppnå dette er det viktig å ha klare regionale rammer som bidrar til at alle kommunene i Agder kan ha en politikk som drar i samme retning. Etablering og utvidelse av handels- og tjenestevirksomheter som tiltrekker seg mange kunder skal bygge opp under utviklingen i eksisterende by-, kommune- og lokalsentre.

Gjennomføringen av planen med rammer for etablering av handel og tjenesteyting skal bidra til:

- *å styrke de eksisterende by-, kommune-, bydels-, og lokalsentre i Agder som arenaer for handel og tjenesteyting, og som sosiale og inkluderende møteplasser*
- *en mer bærekraftig arealbruk som minimerer naturinngrep og tap av jordbruksarealer*
- *at handel og viktige tjenester er lokalisert slik at de er tilgjengelige for alle*
- *et mer inkluderende samfunn og en kortreist hverdag for innbyggerne, ved at flere kan gå, sykle eller ta buss til sine daglige gjøremål*
- *å redusere klimagassutslippene*
- *forutsigbarhet og like konkurransevilkår for næringene handel og service, utbygging og eiendomsutvikling.»*

Grunnlaget for retningslinjene

Planforslaget inneholder en beskrivelse av utviklingstrekk som danner det faglige grunnlaget for planforslaget.

Retningslinje om senterstruktur og handel

Retningslinjen legger føringer for lokalisering av detaljhandel og tjenestetilbud i sentrene.

- *«Muligheter for fortetting og transformasjon i eksisterende sentre og handelsområder skal alltid vurderes nøye før nye områder for detaljhandel og besøksintensiv tjenesteyting tas i bruk.»*
- Senterstrukturen er inndelt i regionsenter (Kristiansand og Arendal), kommunesenter, bydelsentrene i Kristiansand (Lund, Nodeland, Randesund, Tangvall og Vågsbygd) og lokalsentre.

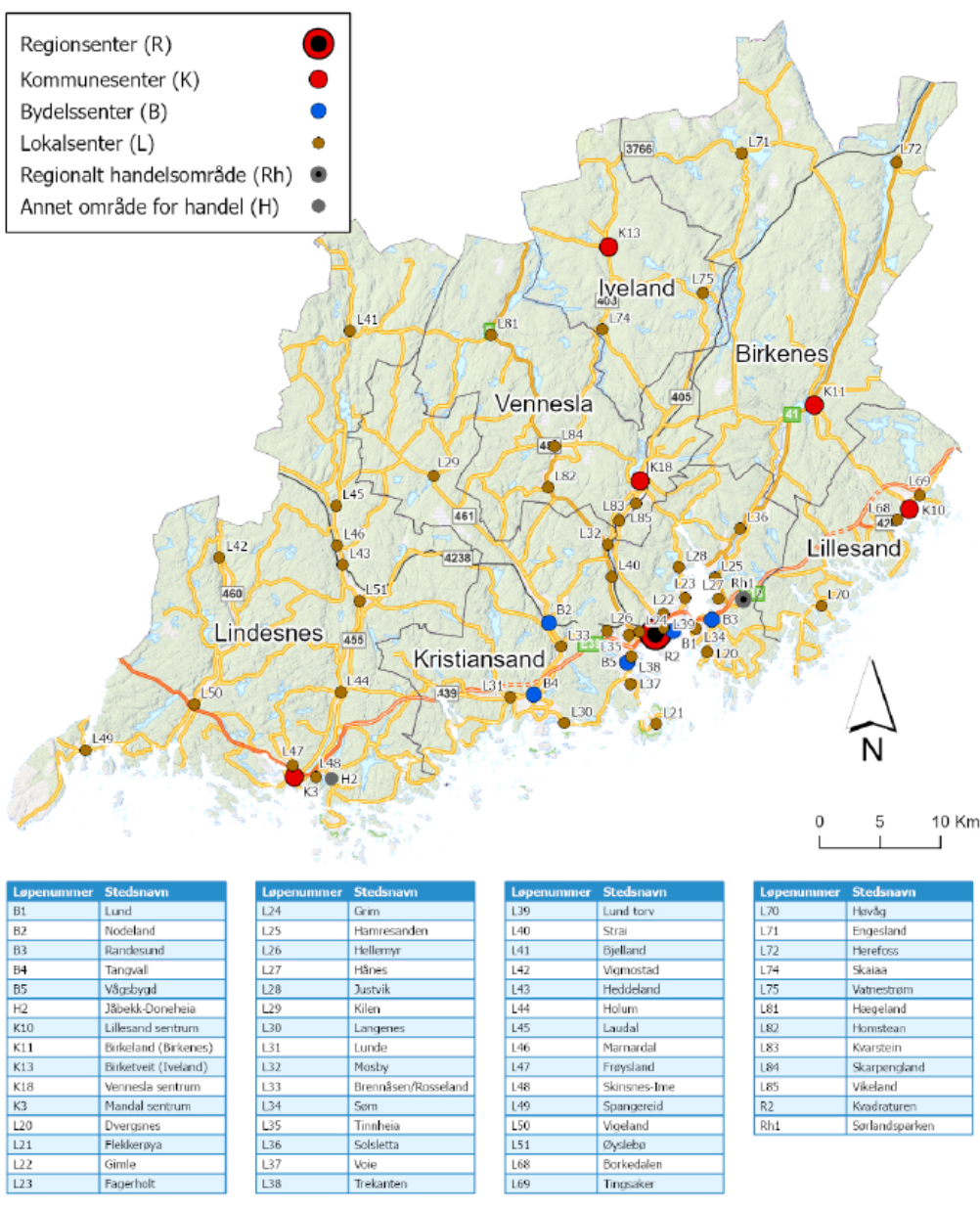
- Handel og tjenestetilbudet i regionsentrene skal tilpasses hele befolkningen på Agder.
- Kommunesentrene skal dimensjoneres til å dekke kommunenes behov og bydelssentrene i Kristiansand skal dekke bydelens behov. Når sentrene er avgrenset i kommunale planer settes det ingen begrensinger på utvidelse av handels- og tjenestetilbudet i kommunesentrene og i bydelssentrene.
- Lokalsentre skal inneholde detaljhandels- og tjenestetilbud som primært er dimensjonert for å betjene lokalmiljøets behov. Som hovedregel er det anbefalt inntil 3.000 m² samlet bruksareal detaljhandel i et lokalsenter, men kommunene kan regulere dette i kommunale planer. I Kristiansand er følgende områder definert som lokalsentre: Brennåsen / Rosseland, Dvergsnes, Flekkerøy, Gimle, Fagerholt, Grim, Hamresanden, Hellemyr, Hånes, Justvik, Kilen, Langenes, Lund torv, Lunde, Mosby, Solsletta, Strai, Søm, Tinnheia, Trekanten, Voie.
- Regionale handelsområder og andre områder for handel er handelsområder utenfor sentrene. Sørlandsparken i Kristiansand og Lillesand er definert som et felles handelsområde i Agder. I forslag til retningslinje framgår det at
  - *Nye handelsetableringer i disse områdene bør være forbeholdt handel med plasskrevende varer og plasskrevende handelskonsepter. Kommunene bør gjennom sine planer fastsette krav om minste tillatte enhetsstørrelse i handelsområder.*
  - *I handelsområder skal det legges til rette for høy arealutnyttelse både ved nybygg og utvidelser, og det skal sikres mulighet for framtidig fortetting og transformasjon, for eksempel ved å fjerne parkeringsarealer over bakken. Fortetting og transformasjon skal alltid vurderes.*
  - *Det bør også legges til rette for kollektivtransport, sykkel og gange, både til og i handelsområdene.*

Planforslaget inneholder også retningslinjer om:

- avgrensning av områder for detaljhandel og besøksintensiv tjenestevirksomhet i kommunale planer – avgrense senterområder og regionale handelsområder i samsvar med intensjonene i den regionale planen ved bruk av arealformål som tillater detaljhandel og tjenesteyting
- tilgjengelighet med kollektiv, sykkel og gange slik: *Detaljhandel eller besøksintensiv tjenestevirksomhet lokaliseres med effektiv og trafikkikker infrastruktur for alle trafikanter, dette inkluderer miljøvennlig person- og varetransport. [...]*
- arealeffektivitet – høy arealutnyttelse skal legges til grunn ved nyetablering av detaljhandel, besøksintensive virksomheter [...]
- etablering av handel og tjenester i bevaringsverdige bygningsmiljøer slik: *Etablering og utvidelse av detaljhandel og tjenestevirksomhet skal tilpasses stedets omgivelser, egenart og bygningsmiljø. [...]*
- rett virksomhet på rett sted (ABC-prinsippet) skal legges til grunn ved lokalisering av detaljhandel og besøksintensiv tjenestevirksomhet. [...] *Etablering av detaljhandel og tjenesteyting langs europavei strider generelt mot dette prinsippet og bør derfor unngås.*

Definisjoner og begrepsavklaringer – retningslinjen definerer ulike handelskonsepter som detaljhandel, kjøpesenter, plasskrevende handelskonsepter og plasskrevende varer, og tjenesteyting med høy besøksfrekvens. Den regionale planen styrer kun følgende typer tjenesteyting (listen er uttømmende):

- kino, kulturhus, scenekunst og kulturtilbud
- offentlig tjenesteyting som bibliotek, kommuneadministrasjon, NAV-tjenester og publikumsrettete polititjenester
- offentlige utdanningsinstitusjoner med et regionalt nedslagsfelt som universitet, høyskoler og videregående skoler
- helsetjenester som sykehus, lege- eller tannlegekontor eller – klinikker, fysioterapi
- restauranter og cafeer

Endring av planforslaget etter høring

Dette er fylkeskommunens oversikt over de viktigste endringene i det nye planforslaget:

- I planens innledning er det tydeliggjort hva planen skal bidra til å oppnå, spesielt når det gjelder sosial bærekraft.
- Det nye planforslaget inneholder ikke lenger juridisk bindende regionale planbestemmelser for lokalisering av detaljhandel og besøksintensiv tjenestevirksomhet, kun retningslinjer.
- Det legges ingen begrensninger for etablering av tjenesteyting i handelsområder.
- Det legges ingen begrensninger for etablering av detaljhandel i lokalsentre.
- Senterstrukturen er endret, og de fleste innspillene fra kommunene er tatt inn. De viktigste endringene i denne sammenheng er at Arendal sentrum er «regionsenter», på lik linje med Kvadraturen i Kristiansand. En annen viktig endring er at Handelparken på Rom i Lyngdal kommune er løftet til «regionalt handelsområde», og at flere andre handelsområder er tatt inn.
- En annen vesentlig endring i senterstrukturen er at de to tidligere kategoriene «lokalsenter» og «bygdesenter» er slått sammen til den nye kategorien «lokalsenter».

- Tall, figurer og tilhørende tekst i planens kapittel 3 (Grunnlaget for retningslinjene) er oppdatert der nyere tall er tilgjengelig.
- Flere retningslinjer er tatt bort, blant andre retningslinjen om universell utforming, estetikk og kvalitet, og retningslinjen om parkering.
- Det er tatt inn en ny retningslinje om rett virksomhet på rett sted (også kjent som «ABC-prinsippet»).
- Konsekvensutredningen er skrevet om og utvidet, med bakgrunn i innspillene fra Statsforvalteren og noen kommuner, og som en følge av fylkestingets vedtak.
- I avsnittet om definisjoner og begrepsavklaringer er det presisert hvilke typer tjenesteyting planen omfatter og hvilke den ikke omfatter.

Handlingsprogram (2024-2027) - Slik følges regional plan for senterstruktur og handel i Agder opp

Tiltak	Ansvar	Når
1. Avgrensning og dimensjonering av senter- og handelsområdene i kommunale planer	Kommunene i Agder, ved behov med veiledning fra Agder fylkeskommune	Fortløpende
2. Oppdatering og videreutvikling av nettbasert verktøy for senterstruktur og handel	Agder fylkeskommune	2024 og deretter årlig
3. Årlig dialogsamling om planen fungerer etter hensikten og hvordan den følges opp	Agder fylkeskommune, i samarbeid med kommuner , statlige etater og næringslivsorganisasjoner	2025 og deretter årlig
4. Evaluering av om planen fungerer etter hensikten og hvordan den følges opp	Agder fylkeskommune, i samarbeid med kommuner , statlige etater og næringslivsorganisasjoner	Ved behov og senest i 2027
5. Årlig gjennomgang av handlingsprogrammet	Agder fylkeskommune	Del av arbeidet med handlings- og økonomiplanen
6. Kompetanseheving, veiledning og annet målrettet arbeid knyttet til by- og stedsutvikling, samt potensialer for transformasjon og fortetting i både sentrene og handelsområder (f.eks. gjennom planfaglig nettverk, tilskuddsordning)	Agder fylkeskommune, i samarbeid med kommunene og statsforvalteren	Fortløpende
7. Målrettet arbeid med utvikling av nærbutikken i små lokalsamfunn (ses i sammenheng med Merkur-programmet)	Kommuner i Agder, Agder fylkeskommune og Distriktssenteret	Fortløpende
8. Samarbeid med kommunene om å etablere gode, attraktive og godt tilgjengelige møteplasser for alle	Agder fylkeskommune, i samarbeid med kommunene i Agder	Fortløpende
9. Bistå kommuner med handelsanalyser (ev. utarbeidelse av en veileder eller en mal)	Agder fylkeskommune	Ved behov

10. Dialog med andre fylkeskommuner om beste praksis når det gjelder styring av lokalisering av handel og besøksintensive tjenester	Agder fylkeskommune	Ved behov
11. Råd og veiledning overfor kommunene med hensyn til å ivareta bygningsmassen i de historiske bysentrene gjennom bruk for handel og service.	Agder fylkeskommune	Fortløpende

Fylkeskommunen sin oppsummering og vurdering av høringsuttalelsen fra Kristiansand kommune.

Sammendrag av høringsuttalelsen	Kommentarer, vurderinger og endringer i revidert planforslag
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ønsker at senterstrukturen i planen endres i samsvar med senterstrukturen fastsatt i overordnet arealstrategi for Kristiansand kommune. Konkret ønskes Strai tatt inn som lokalsenter og Tømmerstø fjernet som lokalsenter, og navn på et par steder bør endres. 2. Regional planbestemmelse må endres slik at det kan legges til rette for handel med plasskrevende varer i Lohnelier, i samsvar med overordnet arealstrategi for Kristiansand. Området for slik handel avgrenses i kommuneplanens arealdel / reguleringsplan for Lohnelier. 3. Er ikke enig i at regional planbestemmelse skal gjelde foran tidligere vedtatte kommunale planer når det er motstrid. Mener at regional planbestemmelse skal legges til grunn for nye planer og revisjon av gjeldende reguleringsplaner, og at det ved motstrid er godkjente reguleringsplaner som gjelder foran regional planbestemmelse. Men slik at definisjoner av handel og tjenesteyting i den regionale planen supplerer reguleringsplanene der de er mangelfulle. 4. Det bør åpnes opp for etablering av tjenesteyting som treningssentre og andre helse relaterte basistjenester i Sørlandsparken. 5. Påpeker avvik i senterstrukturen mellom denne planen og høringsforslag til regional plan for 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Strai er tatt inn som lokalsenter i planen, og Tømmerstø er tatt ut. 2. Fylkesutvalget fremmet innsigelse mot etablering av handel på Lohnelier (vedtak 14.3.2023). Det pågår for tiden en meklingsprosess om dette. Så lenge dette ikke er avklart finner ikke fylkeskommunen det riktig å ta inn Lohnelier som handelsområde i den regionale planen. Innspillet tas ikke til følge. 3. Samtidig påpekes det at fylkestinget vedtok å ta ut regionale planbestemmelser fra planforslaget. Dermed gjelder vedtatte kommunale planer fortsatt. 4. Det nye planforslaget åpner nå generelt opp for tjenesteyting i alle handelsområder og dermed også i Sørlandsparken. 5. Avvikene mellom de to planene, som kommunen påpeker, ble rettet opp i forbindelse med sluttbehandlingen av regional plan for bolig, areal og transport i kristiansandsregionen. 6. Det er presisert i det nye planforslaget at barnehager og grunnskoler ikke er omfattet av planen. 7. Det nye planforslaget inneholder ikke lenger rigide føringer om minste enhetsstørrelse i handelsområder. I retningslinjen om senterstrukturen står det nå kun at kommunene gjennom sine planer bør fastsette krav om minste tillatte enhetsstørrelse i handelsområder. Kommunen står dermed fritt til å sette krav om

<p>bolig, areal og transport i kristiansandsregionen.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Dersom bestemmelsen om tjenesteyting er ment å gjelde for offentlig tjenesteyting som for eksempel barnehager og skoler, er unntaksbestemmelsen på 100 m² for lite. Det bør presiseres i den regionale planbestemmelsen, dersom denne ikke er ment å gjelde for grunnskoler og barnehager. 7. Anbefaler at minste enhetsstørrelse for handel i handelsparkene endres til 3.000 m². 8. Utvikling av handel i Sørlandsparken vest og Sørlandsparken øst må sees i sammenheng for å sikre en rasjonell utnyttelse av arealene i næringsparken. 9. Målene i planen samsvarer godt med målene i kommuneplanens samfunnsdel med overordnet arealstrategi og høringsforslaget til kommuneplanens arealdel. 10. Planforslaget ivaretar barn og unges interesser på en god måte og inneholder viktige grep for å bedre folkehelsen. 11. Kan ikke se at skillet mellom lokalsentra og bygdesentra, slik regional plan foreslår, tilfører planen noe ekstra som er nyttig for å styre utviklingen av områdene. 12. Støtter at avgrensningen av sentrene overlates til kommunene, men påpeker at det i forslag til kommuneplanens nye arealdel ikke er fastsatt konkret utstrekning av alle sentrene. 13. Er ikke enig i at planbestemmelsen om tjenesteyting tillater nyetablering eller utvidelse på alle nivåer i senterstrukturen. Dette gir liten styring, særlig når det gjelder nyetableringer, og oppfattes ikke å være i samsvar med ABC-prinsippet for lokalisering av virksomheter. 14. Legger til grunn at sykehusområdet og UiA inngår i det som i planforslaget er betegnet som «Kvadraturen med randsonen». Dette må presiseres i planen. 	<p>minste enhetsstørrelse for handel i handelsparkene til 3.000 m², hvis en ønsker det.</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Det kom inn flere innspill under planprosessen om at Sørlandsparken vest og Sørlandsparken øst må sees i sammenheng. I det nye planforslaget er disse to områdene derfor foreslått slått sammen til ett regionalt handelsområde «Sørlandsparken». Det bør legges opp til videre dialog mellom fylkeskommunen, Kristiansand kommune, Lillesand kommune og Statsforvalteren om videre utvikling av begge delene av Sørlandsparken, sett i en regional sammenheng. 11. Lokalsentrene og bygdesentrene er etter en ny vurdering slått sammen til den nye kategorien «lokalsenter». 12. Planforslaget presiserer i «retningslinjen om avgrensning av områder for detaljhandel og besøksintensiv tjenestevirksomhet i kommunale planer» at avgrensningen av sentrene må skje gjennom arealformål som tillater etablering av detaljhandel og tjenesteyting. Fylkeskommunen har etter dialog med administrasjonen i kommunen forstått det slik at kommunen tenker å følge opp retningslinjen i den regionale planen i tråd med intensjonene i den regionale planen. 13. I tråd med fylkestingets vedtak inneholder det nye planforslaget ikke lenger en regional planbestemmelse om lokalisering av tjenesteyting. Uavhengig av det ser ikke fylkeskommunen det som et problem eller i strid med ABC-prinsippet at kommunene kan styre selv hvilke typer tjenester de ønsker å etablere på de ulike nivåene i senterstrukturen. 14. Det er presisert i det nye planforslaget at sykehusområdet og universitetsområdet er inngår «randsonen» for Kvadraturen.
---	--

Juridisk grunnlag

Regional plan for senterstruktur og handel i Agder er utarbeidet etter plan og bygningsloven kapittel 8 om regional planlegging og skal legges til grunn for regionale organers virksomhet, og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet på Agder.

I kapitelet «planens virkning» i planforslaget står det:

Retningslinjene i planen skal sees på som retningsgivende for kommunenes arealplanlegging, men de gir ikke regionale og statlige etater grunnlag for å fremme innsigelser.

Myndigheten til å fremme innsigelse følger av plan- og bygningsloven § 5-4. Fylkestinget bestemmer selv om de vil fremme innsigelser med bakgrunn i den regionale planen, men kan ikke overstyre hjemmel, gitt til andre myndigheter eller fremtidige fylkesting, fastsatt ved lov.

Det første høringsutkastet inneholdt regional planbestemmelse for handel og senterstruktur, men det nye planforslaget inneholder retningslinjer. Hovedforskjellen mellom retningslinje og regional planbestemmelse er at det kan fastsettes krav om samtykke til regional planbestemmelse. Dette innebærer at kommunen først må avklare med fylkeskommunen om det kan gis samtykke til unntak fra den regionale planbestemmelsen, og deretter må kommunen gjøre vedtak om dispensasjon fra reguleringsplanen dersom samtykke blir gitt. Gis det ikke samtykke, har ikke kommunen anledning til å gi tillatelse til tiltaket gjennom dispensasjon fra reguleringsplanen. De regionale retningslinjene, som denne planen inneholder, krever ikke samtykke.

Økonomiske konsekvenser

De regionale planene skal legges til grunn for kommunal planlegging og virksomhet, men har ingen direkte virkning på kommunens økonomi.

Kommunenes ansvar i oppfølging av handlingsprogrammet pkt. 1 er gjennomført i arbeidet med kommuneplanens arealdel og følges opp i områdereguleringsplaner og/eller detaljreguleringsplaner, avhengig av senterområdenes størrelse. Kommunens økonomiske innsats prioriteres årlig i økonomiplan.

Pkt. 3 og 4 omhandler dialog og evaluering og medfører ikke ekstra kostnader for kommunen utover arbeidsinnsats.

Pkt.6 om målrettet arbeid knyttet til by- og stedsutvikling og pkt. 8 møteplasser er i samsvar med kommuneplanens arealdel og inngår i kommunens ordinære plan- og by- og stedsutviklingsarbeid. Fylkeskommunens arbeid med kompetanseheving og veiledning medfører ikke ekstraordinære kostnader for kommunen.

Pkt. 7 om målrettet arbeid med utvikling av nærbutikken i små lokalsamfunn er viktig for etablering av dagligvaretilbud i områder med svakt kundegrunnlag, og er kun relevant i et svært begrenset område av Kristiansand kommune og har ingen økonomiske konsekvenser for kommunen.

Uttalelse fra rådene (Eldrerådet, Rådet for personer med funksjonsnedsettelse, Studentutvalget og Ungdommens bystyre)

Ved 1.gangshøring av regional plan for senterstruktur og handel konkludert administrasjonen, i samråd med kultur og innbyggerdialog, med at de regionale planene ikke legges fram for behandling i de kommunale rådene. Rådene ville konsentrere sin innsats inn mot kommuneplanens arealdel, som omhandler mange av de samme temaene, men på et mer konkret og lokalt nivå. Administrasjonen har derfor valgt å ikke legge saken, som høres for annen gang, fram for rådene til behandling

Barn og unges interesser

Kommunedirektøren vurderer at planforslaget ivaretar barn og unges interesser på en god måte, tilpasset et regionalt plannivå. Målsettingen og ambisjonene for utvikling av by-, bydels-, lokal- og bygdesentre med kvalitet og gode møteplasser for alle, som

inngår i regional plan for senterstruktur og handel legger til rette for gode oppvekstvilkår for barn og unge. I saksfremstillingen til fylkesutvalget framgår det at Barn og unge har uttalt at det er viktig for dem at de finner butikker og gode møteplasser i sitt nærmeste kommunesentrum, og at de kan komme seg dit uten bil. Tydelige føringer for lokalisering av detaljhandel og besøksintensive tjenester, som er omfattet av retningslinjen, til senterområdene er viktig for å oppnå dette.

Medvirkning med innbyggere/brukerrepresentanter

Det er fylkeskommunen som har ansvar for medvirkning ved utarbeidelse av regionale planer. Oversikt over gjennomførte dialog- og medvirkningsarenaer var vedlagt fylkestingets behandling av saken. Kristiansand kommune har vært involvert i plannivået på et nivå som samsvarer med kommunedirektørens anbefaling til formannskapetets behandling av planprogram ved oppstart av planarbeidet. (sak 15/22)

Klima- og miljøkonsekvenser

FN's bærekraftsmål ligger til grunn for planforslaget. Planforslaget har som formål å redusere klimagassutslippene og minimere naturinngrep. Lokalisering av detaljhandel og besøksintensive tjenester i senterområdene med god tilgang for gående, syklende og kollektivtrafikk er viktig virkemiddel for å redusere personbiltrafikken og retningslinjen om fortetting og transformasjon er viktig virkemiddel for å minimere utbygging i nye områder.

HMS/Folkehelse

Den regionale planen har for formål å styrke de eksisterende by-, kommune-, bydels-, og lokalsentre i Agder som arenaer for handel og tjenesteyting, og som sosiale og inkluderende møteplasser og å bidra til et mer inkluderende samfunn og en kortreist hverdag for innbyggerne, ved at flere kan gå, sykle eller ta buss til sine daglige gjøremål. Dette imøtekommer de demografiske endringene, og legger føringer som ivaretar personer med ulike funksjonsnivå og personlig økonomi og for at flere kan klare seg uten bil i hverdagen. Sammen med minimering av naturinngrep er dette viktige grep for å bedre folkehelsen og ivareta en sosial bærekraftig utvikling.

Vurdering

Regional plan for Kristiansandsregionen 2011-2050, revidert 2020, inneholdt regional planbestemmelse for handelsetablering og senterstruktur. Planbestemmelsen var en oppfølging av forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesenter, som er opphevet og ivaretatt i andre nasjonale føringer. De regionale planbestemmelsene ble opphevet ved vedtak av regional plan for Kristiansandsregionen 2023, fordi det skulle utarbeides en felles plan for senterstruktur og handel for hele Agder. Første høringsforslag til regional plan for senterstruktur og handel i Agder inneholdt regional planbestemmelse. Ved annengangs høring er planbestemmelsen endret til retningslinjer.

Det følger av plan- og bygningsloven at regionale planer skal legges til grunn for kommunal og statlig planlegging. Hovedforskjellen mellom retningslinje og regional planbestemmelse er at det kan fastsettes krav om samtykke til planbestemmelsene. *Dette innebærer at kommunen først må avklare med fylkeskommunen om det kan gis samtykke til unntak fra den regionale planbestemmelsen, og deretter må kommunen gjøre vedtak om dispensasjon fra reguleringsplanen dersom samtykke blir gitt. Gis det ikke samtykke, har ikke kommunen anledning til å gi tillatelse til tiltaket gjennom dispensasjon fra reguleringsplanen.* Retningslinjene har ikke tilsvarende krav om samtykke.

Kristiansand kommune anbefalte ved oppstart av planarbeidet at det ble utarbeidet retningslinje til planen. Dette er fulgt opp i planforslaget som nå er på høring.

Vurdering av planforslaget i lys av kommuneplanen for Kristiansand

Kristiansand kommune nylig har vedtatt kommuneplanens arealdel som tar stilling senterstruktur, prinsipp for utvikling av sentrene og handel. Arealdelen legges til grunn for plan- og byggesaksbehandling. Regional plan for senterstruktur og handel har derfor begrenset konsekvens for arealutviklingen i Kristiansand.

FN's bærekraftsmål

Det framgår av den regionale planen at «*Planen skal bidra til å oppfylle FNs bærekraftsmål, spesielt målet om å gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige. Et samfunn der alle kan delta er et grunnleggende prinsipp i bærekraftsmålene. I tillegg bidrar planen til å oppnå flere av delmålene i Regionplan Agder 2030, særlig satsingsområdet «attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter».* FN's bærekraftsmål ligger også til grunn for kommuneplanens samfunnsdel i Kristiansand. Her er det stort samsvar mellom de to planene.

Senter- og stedsutvikling

Planens satsing på utvikling av sterke sentre med handel- og tjenestetilbud tilpasset sitt omland er i samsvar med mål og strategier fastsatt i kommuneplanens samfunnsdel med overordnede arealstrategier og kommuneplanens arealdel for Kristiansand. Senterområdene som inngår i retningslinjene, er samstemt med kommuneplanen.

Den regionale planen nevner ikke boligutvikling i og nær senterområdene. Kommunedirektøren anbefaler at dette innarbeides i omtalen av region-, kommune-, bydels- og lokalsentre i retningslinje 4.1. Beskrivelsen i kommuneplanens arealdel for Kristiansand er et eksempel: *Sentrene skal utvikles med gode boliger som imøtekommer behovet for en mer variert boligsammensetning i bydelene. Tilrettelegging for universelt utformede boliger i kort avstand til daglige gjøremål er viktig for å imøtekomme boligbehovet når en større andel av befolkningen bli eldre. Økt befolkning i og rundt senterområdene er også avgjørende for utvikling av næring, handel og tjenester i sentrumsområdene.* Det bør også framgå at region-, kommune-, og bydelsentre også er lokalsentre for befolkningen i nærområdene.

Lokalisering av detaljhandel og besøksintensiv tjenestevirksomhet

Planforslaget, som nå er på høring, er mindre entydig og forpliktende enn forslaget som var på førstegangshøring, og tidligere regional planbestemmelse for handelsetablering og senterstruktur i Kristiansandsregionen.

Retningslinje 4.1 om senterstruktur inneholder klare føringer for utvikling av senterområdene med detaljhandel og besøksintensive tjenestevirksomheter og legger føringer for at muligheter for fortetting og transformasjon i eksisterende sentre og handelsområder skal alltid vurderes nøye før nye områder for detaljhandel og besøksintensiv tjenesteyting tas i bruk. Det er også tatt inn en ny retningslinje om rett virksomhet på rett sted (også kjent som «ABC-prinsippet»). Men planforslaget inneholder ikke entydige retningslinjer som begrenser detaljhandel og tjenesteytende virksomhet i handelsområdene eller utenfor senterområdene, slik det var i regional planbestemmelsene for Kristiansandsregionen og planutkastet til førstegangs høring. Dette gir kommunene økt frihetsgrad i å utforme kommunale planer tilpasset lokale forhold. Men svake regionale rammer vil kunne bidra til økt press på utvikling av handel og tjenesteyting utenfor senterområdene og derigjennom bidra til å svekke muligheten for å realisere planens målsetting om å styrke de eksisterende by-, kommune-, bydels-, og lokalsentre i Agder som arenaer for handel og tjenesteyting, og som sosiale og inkluderende møteplasser.

Kommunedirektøren anbefaler at planforslaget suppleres med retningslinjer som gir tydeligere føringer for at detaljhandel og besøksintensive tjenester, som er omfattet av retningslinjen, skal lokaliseres til senterområdene.

Regionale handelsområder og andre områder for handel

Kommunedirektøren mener planforslaget knyttet til utvikling i handelsparkene, inklusiv Sørlandsparken har flere svakheter.

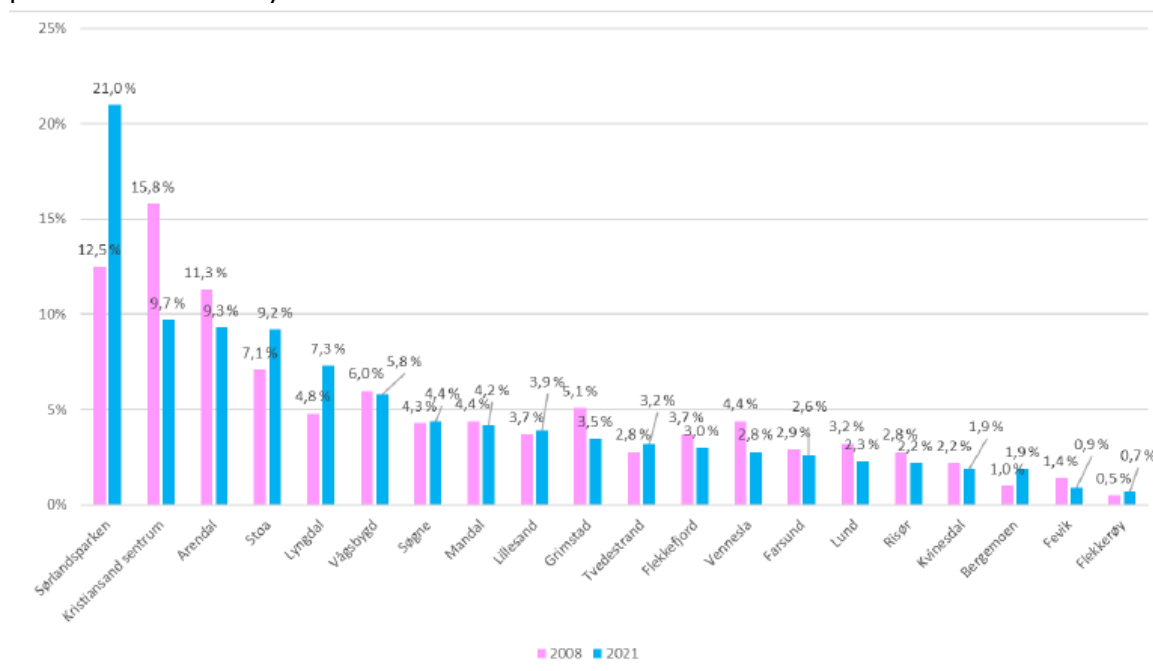
- Det er ikke fastsatt minste enhetsstørrelse for handel, slik kommunedirektøren anbefalte i sin innstilling til førstegangs høring av den regionale planen. I stedet er det retningslinje om at *Kommunene bør gjennom sine planer fastsette krav om minste tillatte enhetsstørrelse i handelsområder.*
- Retningslinje 4.1 om at *nye handelsetableringer i handelsområdene bør være forbeholdt handel med plasskrevende varer og plasskrevende handelskonsepter samsvarer* dårlig med at kommunene skal avgrense konkret utstrekning for detaljhandel og besøksintensiv tjenestevirksomhet i handelsområdene. (retningslinje 4.2).
- Det er ikke krav om at kommunene skal avgrense områder der det åpnes for handel med plasskrevende handelskonsepter i de kombinerte nærings- og handelsparkene. Retningslinje 4.2 gjelder kun for detaljhandel og besøksintensive tjenester.

Svake regionale rammer vil kunne bidra til økt press på utvikling av handel og tjenesteyting i de kombinerte nærings- og handelsparkene. Dette vil svekke satsingen på utvikling av senterområdene og kunne redusere tilgangen til næringsarealer for lager og logistikk, som ligger nær opp til hovedvegnettet.

Kommunedirektøren anbefaler at retningslinje 4.1 knyttet til handelsparker suppleres med tydeligere rammer for utvikling av handelsparkene og at retningslinje 4.2 suppleres til også å omfatte avgrensning av områder for handel med plasskrevende varer og plasskrevende handelskonsepter i de kombinerte handels og næringsområdene.

Handel i Sørlandsparken

Forslag til regional plan inneholder tall fra SpareBank 1/SR-Bank sin varehandelsrapport (figur 4 i den regionale planen). Figuren viser tydelig at bysentrene taper for handelsområdene utenfor sentrum. I 2008 var det Kristiansand sentrum som hadde den høyeste omsetningsandelen for detaljvarer i Agder. Men i 2021 er det Sørlandsparken som er størst. Dette skyldes at detaljhandelsomsetningen i Sørlandsparken i denne perioden har økt mye mer enn i Kristiansand sentrum.

Figur 4: Figuren viser andel (%) detaljvarer solgt på handelssteder i Agder i 2008 og 2021

(Kilde: Egen framstilling med tall fra SpareBank 1/SR-Bank, Varehandelsrapporten 2022)

I sin innstilling til uttalelse til førstegangshøring av planen anbefalte kommunedirektøren at utvikling av handel i Sørlandsparken vest og Sørlandsparken øst, må sees i sammenheng for å sikre en rasjonell utnyttelse av arealene i næringsparken. Videre anbefalte kommunedirektøren at minste enhetsstørrelse for handel i handelsparkene endres til 3000 m². I planforslaget til førstegangshøring var kravet til minstestørrelse 2000m².

I planforslaget som nå er på høring, omtales Sørlandsparken i Kristiansand og Lillesand samlet. Dette er i tråd med kommunens høringsuttalelse ved førstegangs høring.

Anbefalingen om minstestørrelse er ikke fulgt opp i planforslaget. I retningslinjene framgår det at; *Nye handelsetableringer i disse områdene bør være forbeholdt handel med plasskrevende varer og plasskrevende handelskonsepter. Kommunene bør gjennom sine planer fastsette krav om minste tillatte enhetsstørrelse i handelsområder.* Retningslinjene om plasskrevende vareslag i handelsområdene står i motsetning til kravet om at kommunene skal fastsette den konkrete utstrekningen av områder for detaljhandel og besøksintensiv tjenestevirksomhet i regionalt handelsområde og kravet om *høy arealutnyttelse skal legges til grunn ved nyetablering av detaljhandel og besøksintensiv tjenestevirksomhet. Det gjelder også i handelsområder.* Detaljhandel og besøksintensiv tjenesteyting i handelsområdene vil de fleste stedene være i strid med retningslinje i 4.7 som omhandler ABC-prinsippet for lokalisering av virksomheter, beskrevet som rett virksomhet på rett plass i kommuneplanens arealdel for Kristiansand. Detaljhandel og besøksintensiv tjenesteyting vil redusere tilgangen på arealer til plasskrevende varer.

Kommunedirektøren mener planforslaget knyttet til utvikling i handelsparkene, inklusiv Sørlandsparken har flere svakheter som vil bidra til å svekke muligheten for å realisere planens målsetting om *å styrke de eksisterende by-, kommune-, bydels-, og lokalsentre i Agder som arenaer for handel og tjenesteyting, og som sosiale og inkluderende møteplasser.* Planen mangler entydige og klare regionale rammer for handelsparkene som bidrar til at alle kommunene i Agder kan ha en politikk som drar i samme retning, i tråd med formålet med den regionale planen. Svake regionale rammer vil kunne bidra til at flere ønsker å etablere handel og tjenesteyting i de kombinerte nærings- og handelsparkene. Dette vil kunne redusere tilgangen til næringsarealer for produksjon, lager og logistikk. Plasskrevende handelskonsepter med detaljhandel i store bygninger bidrar til å svekke satsingen på senterutvikling, og derigjennom muligheten for å oppnå planens formål.

Lohnelier – handel med plasskrevende varer

Planforslaget følger ikke opp samfunnsdelens føringer og høringsuttalelse fra Kristiansand kommune ved 1.gangshøring, om å legge til rette for handel med plasskrevende varer i Lohnelier. Fylkeskommunen begrunner dette med at foreligger innsigelse til handel med plasskrevende varer i Lohnelier, som ikke er løst. Innsigelsen fra Fylkeskommunen, Statsforvalteren og Statens vegvesen er oversendt for avgjørelse i Kommunal- og distriktsdepartementet. Kristiansand kommune forutsetter at det endelige vedtaket i kommunaldepartementet også innarbeides i regionplan for senterstruktur og handel.

Handlingsprogram

Kommunedirektøren har ingen merknader knyttet til høringsforslag til handlingsprogram for perioden 2024-2027. Tiltakene vil ikke få økonomiske konsekvenser for Kristiansand kommune.

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

Regionalplan for senterstruktur og handel i Agder gir gode føringer for utvikling av Kvadraturen og Arendal som regionsenter, bydelssentrene og lokalsentrene i hele Agder, men retningslinjene omhandler ikke boligutvikling i og nær senterområdene. Tilrettelegging for boliger som gir økt befolkning i og rundt senterområdene er avgjørende for utvikling av næring, handel og tjenester i sentrumsområdene og anbefales tatt inn.

Planforslaget mangler entydige retningslinjer som begrenser handel og tjenesteyting utenfor senterområdene og i handelsparkene. Klare regionale rammer som begrenser handel og tjenesteyting utenfor senterområdene vil øke muligheten til å realisere planens målsetting om *å styrke de eksisterende by-, kommune-, bydels-, og lokalsentre i Agder som arenaer for handel og tjenesteyting, og som sosiale og inkluderende møteplasser*, og er et godt virkemiddel for at alle kommunene i Agder kan ha en politikk som drar i samme retning, tilpasset lokale forhold.

Kommunedirektøren anbefaler at omtalen av de tre senternivåene i retningslinjene punkt 4.1 suppleres med at det skal tilrettelegges for boligutvikling i og nær senterområdene.

Kommunaldirektøren anbefaler at rammene for utvikling av handel- og tjenesteyting utenfor senterområdene og i handelsparkene gjøres mer entydige og foreslår at det fastsettes retningslinjer med rammer som gir tydeligere føringer for at detaljhandel og besøksintensive tjenester skal lokaliseres til senterområdene.

Videre anbefaler kommunedirektøren at retningslinje 4.2 suppleres til også å omfatte avgrensning av områder for handel med plasskrevende varer og plasskrevende handelskonsepter i de kombinerte handels og næringsområdene.

Punkt 39/24: Høringsuttalelse til Husleielovutvalgets forslag til endringer i Husleieloven

Bilag

Vedtak HELSEUTV, 14052024, Sak 28/24, Høringsuttalelse til Husleielovutvalgets forslag til endringer i Husleieloven

Høringsuttalelse fra KS - Delutredning fra Husleielovutvalget - Kontraktslengde og oppsigelsesvern i boligleieforhold

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2024002901
Saksbehandler Vibeke Wold Sunde

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Helseutvalget	14.05.2024	28/24
2 Helseutvalget	04.06.2024	
3 Formannskapet	22.05.2024	39/24

HØRINGSUTTALELSE TIL HUSLEIELOVUTVALGETS FORSLAG TIL ENDRINGER I HUSLEIELOVEN

FORMANNSKAPET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 22.05.2024 SAK 39/24

Formannskapets vedtak:

Formannskapet gir sin tilslutning til høringsinnspill fra Kristiansand kommune til Husleielovutvalgets forslag til endringer i Husleieloven (Enst.)

22.05.2024

Punkt 40/24: Svar på verbalforslag - Naturregnskap og naturbudsjett som styringsverktøy

Bilag

Vedtak byst, 29052024, Sak 59/24, Svar på verbalforslag - Naturregnskap og naturbudsjett som styringsverktøy

Vedtak ARMU, 16052024, Sak 97/24, Svar på verbalforslag - Naturregnskap og naturbudsjett som styringsverktøy

Dato 5. mars 2024
Saksnr.: 2024006255-1
Saksbehandler Thor Skjevraak
Godkjent av Jan Erik Lindjord
Knut Felberg
Tone Iglebæk
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang

Areal- og miljøutvalget
Formannskapet
Bystyret

Møtedato

16.05.2024
22.05.2024
29.05.2024

Svar på verbalforslag - Naturregnskap og naturbudsjett som styringsverktøy

Forslag til vedtak

1. Kommunedirektøren bes å tilrettelegge for innføring av naturbudsjett og naturregnskap som styringsverktøy i Kristiansand kommune
2. For 2024 og 2025 gjennomføres naturregnskap og naturbudsjettering med utgangspunkt i kommuneplanens arealdel og gjennomførte kartlegginger av naturmangfold. Kommunen vil gjennomføre naturregnskap og naturbudsjettering i samsvar med det nasjonale systemet som Miljødirektoratet holder på å utvikle når dette systemet blir operativt.
3. Kristiansand kommune vil samarbeide med Agder fylkeskommune i arbeidet med å etablere naturbudsjett og naturregnskap.

Sammendrag

I bystyrets verbalvedtak nr. 2024-26 anmodes kommunedirektøren å fremme en sak om å ta i bruk naturregnskap og naturbudsjett som styringsverktøy i Kristiansand kommune.

Naturregnskap er et arealregnskap supplert med opplysninger om naturtyper og økosystem. Det skal gi systematisk og oppdatert kunnskap om økosystemer og slik bidra til opplyste beslutninger om bruk av natur og naturressurser.

Naturbudsjett er et verktøy som brukes til å sette mål og måle hvordan forvaltningen av naturressurser og økosystemtjenester skjer over tid.

Fra 2026 innfører Miljødirektoratet et nasjonalt system for naturregnskap utviklet av FN. Det er bl.a. tanken å rapportere på landets naturstatus til EU sitt statistikkbyrå Eurostat etter mal fra dette systemet. Det vil derfor være naturlig at også Kristiansand slutter seg til Miljødirektoratet sitt nasjonale system når det blir operativt.

Fram til det nasjonale systemet er operativt anbefaler kommunedirektøren at rapportering om naturregnskap skjer med utgangspunkt i arealregnskapet i kommuneplanens arealdel 2024-2035 supplert med opplysninger om naturtyper og økosystemtilstand.

Det må etableres rutine for rapportering på naturbudsjett og naturregnskap i kommunen. Det må også beskrives hvilke indikatorer som naturregnskapet skal bestå av og som det skal rapporteres på.

Agder fylkeskommune har kommet langt i å utvikle arealregnskap og de holder nå på å utvikle rutine for naturregnskap som bygger på FN systemet beskrevet i saksframlegget. Kommunedirektøren anbefaler at Kristiansand kommune samarbeider med fylkeskommunen om naturregnskap. Kristiansand kommune er invitert til å være med i en administrativ faggruppe i deres prosjekt «Naturkunnskap i planlegging – utvikling av regnskapsverktøy for kommunesektoren». Dette vil være med å styrke kompetansen også i egen organisasjon, så kommunedirektøren anbefaler at Klima og arealutvikling deltar i denne arbeidsgruppa.

Rapportering om areal – og naturregnskap gjøres til en del av kommunens årlige rapportering.

Vedlegg:

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Bakgrunnen for denne saken er verbalvedtak nr. 2024-26 i tilknytning til behandlingen av økonomiplanen 2024-2027. Ordlyden i verbalvedtaket er at bystyret ber administrasjonen om å legge fram en sak om å ta i bruk naturregnskap og naturbudsjett som styringsverktøy i Kristiansand kommune, (kap. 7.16 i økonomiplanen).

Kommunedirektøren viser også til en interpellasjon fra representanten Hildegunn M. T. Seip (MDG) fra november 2023 og ordførerens svar på denne.

Spørsmålene som Seip stilte, var:

«1.

Er ordføreren enig i at det ville være hensiktsmessig å ta hensyn til naturbudsjett/naturregnskap allerede nå i kommuneplanens arealdel, som legger juridisk bindende rammer for arealforvaltningen for de neste årene?

2.

Hvordan vil ordføreren sikre at naturbudsjett og naturregnskap blir et reelt styringsverktøy?»

Ordføreren svarte i bystyremøte 22.11.2023 dette:

Bystyret, ja det vil være hensiktsmessig å ta hensyn til naturbudsjett og naturregnskap i kommuneplanens arealdel.

Partiene som danner flertallet i bystyret har lagt dette inn i vår politiske plattform, og vi vil følge dette opp med å be administrasjonen komme med en sak til bystyret for å se på ulike sider ved å ta i bruk naturregnskap- og budsjett som styringsverktøy. For oss handler det nå om å koble oss på relevante nasjonale og regionale prosjekt. Vi vil være først ute med å ta i bruk nye verktøy for å sikre bedre ivaretagelse av naturen i Kristiansand. Både fordi naturen har egenverdi, men også fordi den betyr mye for folk. Metode og kunnskapsgrunnlag for naturbudsjett/naturregnskap er per dags dato ikke klart til bruk i kommuneplanens arealdel.

Miljødirektoratet skal ha en første utgave av naturregnskap klart i 2026.

Vi skal ikke drive med symbolpolitikk når det gjelder klima og miljø.

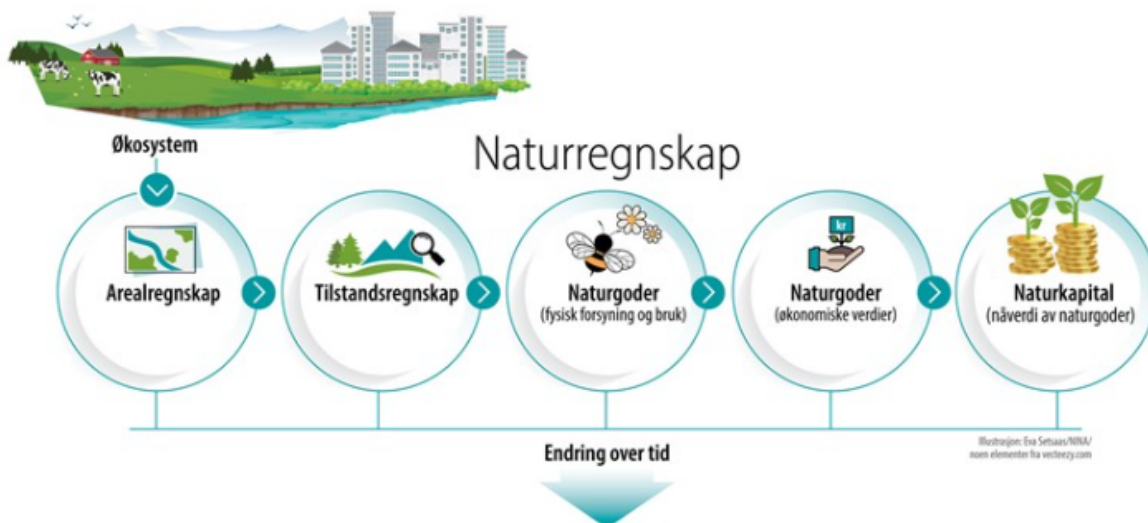
Vi mener at felles kunnskapsgrunnlag og mer kunnskap gir bedre beslutning. Ved å få på plass naturregnskap og -budsjett som virkemidler vil vi få mer kunnskap om naturen i Kristiansand kommune.

Det vil sette oss bedre i stand til å ta vare på viktige naturtyper og å ta bedre beslutninger om arealbruk i årene som kommer. Med økt kunnskap kan vi også sette oss mål for hvor mye vi skal ha av ulike naturtyper i kommunen.

Et naturbudsjett kan bli et viktig styringsverktøy når Kristiansand skal ta sin del av ansvaret for å ivareta natur i tråd med nasjonale og internasjonale mål.

Takk!

Bakgrunnen for naturregnskap og sammenhengen med arealregnskap

Norsk Institutt for Naturforskning, NINA, sin illustrasjon av de ulike elementene i naturregnskapet.

Klima- og miljødepartementet (KLD) har gitt Miljødirektoratet i oppdrag innen 2026 å etablere naturregnskap for Norge. Miljødirektoratet ga i 2023 ut rapporten «Etablering av naturregnskap i Norge – eksisterende data og utviklingsbehov i møte med internasjonale standarder og krav». Rapporten er så langt den eneste offentlige veileder om naturregnskap.

Naturen forsyner samfunnet med en rekke goder og tjenester som har betydning for menneskelig velferd. For å få bedre oversikt over naturen og godene vi får fra den, jobbes det med å utvikle metodikk for å føre naturregnskap, også omtalt som økosystemregnskap. Den levende naturen gir mange goder som bidrar til menneskelig velferd som for eksempel ren luft, lagring av karbon, opptak av flomvann og pollinering. Disse godene, også omtalt som økosystemtjenester eller naturgoder har en dårlig oversikt over. De er heller ikke inkludert i offentlige regnskap og budsjetter. (I dette saksframlegget brukes ordet naturgode).

Det er en utfordring at verdien av økosystemtjenestene i liten eller ingen grad kommer til uttrykk i offentlige eller private beslutninger. Sagt på en annen måte; naturen verdsettes ofte til null når ulike utbyggingsprosjekt blir vurdert og taper for andre interesser. Dette betyr i neste omgang overforbruk av natur. Endret arealbruk er den viktigste årsaken til tap av natur og naturgoder.

Norge har sluttet seg til internasjonale avtaler om en mer bærekraftig samfunnsutvikling og har også fastsatt nasjonale mål for forvaltning av naturmangfoldet og naturgodene. For å kunne styre mot disse målsettingene, må forvaltningen av natur bygge på relevant og oppdatert kunnskap om utbredelse av – og tilstand til økosystemene og naturgodene og hva disse betyr for økonomi og samfunn.

I 2021 vedtok FN en internasjonal standard for å systematisere informasjon om økosystemenes utbredelse og tilstand. Det ble også innført prinsipper for hvordan naturgoder verdsettes økonomisk. Disse prinsippene gir alle FN-landene et felles metodisk rammeverk for etablering av naturregnskap.

På bakgrunn av denne standarden jobber EU sitt statistikkbyrå Eurostat med å innføre en lov for alle medlemslandene og EØS-landene om å utvikle naturregnskap i tråd med FN sitt rammeverk.

Verbalforslaget gjelder naturregnskap, men det er en tydelig sammenheng mellom arealregnskap og naturregnskap. Kommunens interesseorganisasjon KS har en aktiv rolle i formidling av naturregnskap, og de bruker allerede benevnelsen «areal- og naturregnskap».

Arealregnskap er et regnskap over arealutviklingen over tid, f.eks. på kommunenivå. Arealregnskapet gir et bilde av hvor store arealer som endrer arealformål fra ubebygde naturområder til ulike typer utbyggingsformål (bolig, næring, teknisk infrastruktur m.m.), inkludert tap av natur. Ny arealdel av kommuneplanen viser arealregnskap. Dette blir omtalt lenger ned i saksframlegget.

Naturregnskapet skal gi systematisk og oppdatert kunnskap om økosystemer og bidra til opplyste beslutninger om bruk av natur- og naturressurser. Naturregnskapet supplerer arealregnskapet og inneholder altså mer enn kun arealopplysninger. Naturregnskapet viser endringer og tap av naturtyper som f.eks. myr, edellauvskog, vann og vassdrag. Naturregnskapet omfatter også status for arter og naturmangfold. For å oppnå en bærekraftig arealforvaltning er det nødvendig med økte kunnskaper om selve arealene og hvordan de er tenkt brukt.

Naturbudsjett

Naturbudsjett er et verktøy som brukes til å sette mål og måle hvordan forvaltningen av naturressurser og naturgoder skjer over tid. Naturbudsjett minner om et økonomisk budsjett, men har oppmerksomheten på tildeling av ressurser og måling av resultat knyttet til naturforvaltning og miljømessig bærekraft.

I en kommunal sammenheng kan naturbudsjett kjennetegnes bl.a. av disse elementene:

- Fastsetting av mål og prioriteringer basert på lokale behov, utfordringer og muligheter. F.eks. bevaring av økosystem, forbedring av luftkvalitet og vannkvalitet, lagring av CO₂.
- Tildeling av økonomiske og menneskelige ressurser får å oppnå de fastsatte målene.
- Etablering av systemer for å overvåke og evaluere utviklingen opp mot de fastsatte målene. Her er det sentralt å identifisere relevante måleindikatorer, samle inn data og analysere resultat for å vurdere effekten av prioriterte/gjennomførte tiltak.
- Naturbudsjettet kan være et virkemiddel for å gi økt samarbeid og engasjement mellom kommunen og frivilligheten for å gi økt engasjement omkring naturforvaltning og miljøvern. Naturbudsjett er også et aktuelt verktøy for langsiktig planlegging og bærekraftig forvaltning av natur og naturgoder i kommunen med tanke på kommende generasjoner.

Mål, indikatorer og rapportering

For at naturbudsjetteringen skal være målbar, må det budsjetteres opp mot fastsatte indikatorer eller målsettinger. Kommunedirektøren mener derfor det må beskrives hvilke måleindikatorer det er aktuelt å måle på slik at en har grunnlag for å starte rapportering fra og med året 2024 dersom praktisk mulig.

Kommunedirektøren anbefaler at det beskrives et samlet sett av måleindikatorer for naturbudsjettering og -regnskap. Indikatorene bør som hovedsak være forankret i kommuneplanen eller i andre kommunale styringsdokument.

Pr. nå er det ikke nasjonal veiledning for bruk av naturbudsjett i kommunene. Det er heller ikke innført rutiner med dette i statlige budsjetter, men kommunedirektøren har en forventning om at naturbudsjett også vil være en del av det verktøyet Miljødirektoratet holder på å utvikle.

Eksempler på måleindikatorer:

To aktuelle målsettinger kan være å unngå nedbygging av dyrka mark og myr. Dette er to naturtyper som har stor betydning hhv. som «matfat», CO₂-lager og vannfordrøyer. Kommuneplanbestemmelsens § 26 sier at nedbygging av begge disse naturtypene skal unngås. Det bør likevel rapporteres på dette i naturbudsjett og naturregnskap for å kunne måle om denne bestemmelsens innhold blir oppfylt.

Naturrestaurering kan være et annet eksempel. Dette er tiltak som bidrar til å gjenopprette økosystemer som er blitt forringet eller ødelagt. Gjenåpning av vassdrag som har vært lagt i rør er eksempel på restaurering. Dette fanges opp i retningslinje til § 11 i kommuneplanbestemmelsen og bør på samme måte rapporteres på for å måle om denne planretningslinjen blir etterlevd. Kunnskaper om potensialet for naturrestaurering i kommunen kan hjelpe med å prioritere områder som bør restaureres. På generelt grunnlag mener kommunedirektøren at å unngå nedbygging av natur er en bedre løsning enn å restaurere nedbygd natur.

FN sitt rammeverk for naturregnskap

Miljødirektoratet sitt oppdrag er å etablere et førstegenerasjons naturregnskap i samsvar med FN sitt rammeverk og basert på eksisterende data om naturarealer og tilstand innen 2026. Hovedformålet er å systematisere kunnskap om naturen slik at økosystemenes bidrag til samfunnet gjøres synlig og dermed kan tas hensyn til i offentlige og private beslutningsprosesser. Nedenfor er en gjennomgang av de ulike bestanddelene i naturregnskapet etter FN-standard.

Kart som viser utbredelsen av ulike økosystemtyper innenfor det geografiske området en har besluttet å føre regnskap for er grunnlaget for naturregnskapet. Kartene deler naturen inn i områder av ulike klasser (økosystemer) med informasjon om arealutbredelse, tilstand og naturgoder. Denne kunnskapen kan brukes både til detaljert og helhetlig arealplanlegging for et definert område, så vel lite som stort.

Arealregnskap kan lages ut ifra kartene. Her henter en tall fra kartene slik at det gir oversikt over hvilke typer natur det er mye eller lite av, og hvilke det blir mer eller mindre av over tid.

Tilstandsregnskap er innhenting av informasjon om økologisk tilstand for de ulike typene natur gjennom miljøovervåking. Dette viser om naturen blir i bedre eller dårligere tilstand over tid.

Naturregnskapet består av arealregnskapet og tilstandsregnskapet. For eksempel lagres det mye karbon i våtmarksområdene. Dette gir et regnskap over naturgodet.

På sikt er også målet å utvikle naturregnskapet slik at det kan settes pengeverdi på naturgodene, monetært regnskap, men dette vil ikke være klart til 2026 ifølge Miljødirektoratet.

I sin status for arbeidet med naturregnskap fastslår Miljødirektoratet at kunnskapen om naturen i Norge er mangelfull og at en må finne ut hvordan naturregnskap i praksis skal lages samtidig som en får på plass bedre miljøovervåking og naturkartlegging. Direktoratet utarbeidet i 2023 en oversikt over eksisterende data om naturarealer, tilstand og naturgoder. Oversikten deres viser at det gjenstår mye arbeid for å kunne etablere et naturregnskap i tråd med internasjonale standarder.

Kommunens egne styringsdokument:

Kommuneplanens arealdel 2024-2035

Kommuneplanens arealdel 2024-2035 ble vedtatt av bystyret den 28.02.2024.

En overordnet målsetting i arealdelen er å legge til rette for fortetting og transformering av eksisterende områder framfor utbygging på nye områder. Dette er et grep for å spare natur og en egen kommuneplanbestemmelse omhandler fortetting og transformasjon.

Arealdelen viser klima – og arealregnskap dvs. oversikt over klimagassutslipp som følge av at arealformål endres fra LNF til utbygging og omvendt tilbakeføring fra utbyggingsformål til LNF og hva dette betyr i spart nedbygging og sparte utslipp. (Arealdelens klimaregnskap forholder seg til konkrete arealbruksendringer, mens kommunens offisielle klimaregnskap viser alle direkte- og indirekte utslipp av klimagasser).

Bakgrunnen for klima- og arealregnskap i kommuneplanen var en bestilling i planprogrammet om å vise hvordan arealdelen kan bidra til å nå målsettingen om reduksjon i klimagassutslipp. Det ble i kommuneplanprosessen gjort en egen gjennomgang av ubebygde jordbruksareal med annet arealformål og ubebygde områder for bebyggelse og anlegg og for næring med tanke på tilbakeføring til LNF.

Tallene som oppgis i konsekvensutredningen (KU) og planbeskrivelsen, viser med grunnlag i metode fra Miljødirektoratet, hvor mye lagringskapasitet for CO₂ som går tapt ved at et gitt areal med skog, myr eller dyrka mark bygges ned. Arealendringene og utslipp av klimagasser som disse endringene vil medføre, er på kommunenivå framstilt i egen samletabell og for enkeltområdene som del av konsekvensutredningen.

Utslippstall som framgår av Miljødirektoratet sin metode, er basert på Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) sitt arealressurskartet AR5. AR5 er en videreutvikling av det som tidligere het økonomisk kartverk.

I KU-dokumentet er det for alle nye områder med endring i arealformål fra LNF til utbygging beregnet hvor store utslipp av CO₂-ekvivalenter slik omdisponering vil medføre. Det ble også gjort tilsvarende beregninger for ubebygde områder med annet arealformål enn LNF som ble foreslått tilbakeført til LNF. Som trykt vedlegg til KU-dokumentet vises et oversiktskart over alle områder som er tatt inn og tatt ut- og en samletabell med arealstørrelser og størrelse på klimagassutslipp for alle områder som er tatt inn og tatt ut av arealdelen.

Planbestemmelsens § 3 omhandler forhold som skal avklares og belyses i reguleringsplanleggingen. Det skal bl.a. redegjøres for klimakonsekvensene av tiltaket. I tilhørende retningslinje går det fram at klimagassutslipp som følge av arealendring skal beregnes med utgangspunkt i et arealregnskap for planområdet.

Handlingsplanen til Klima og miljøstrategien for Kristiansand

Bystyret vedtok i juni 2023 handlingsplanen til Klima- og miljøstrategien for Kristiansand. De mest aktuelle tiltakene og målsettingene angående naturregnskap er beskrevet i kapittel A, «Arealbruk og naturmangfold».

Delmål og strategier for å nå de beskrevne målsettingene formidles best ved at det utvikles indikatorer for å vise måloppnåelse. Naturregnskap kan være en slik indikator.

Handlingsdelen viser til at dette kan gjennomføres ved å utvikle nye verktøy for å presentere naturgoder, verktøy for planlegging av naturrestaurering og verktøy for å utvikle naturbaserte løsninger.

Gjennomgående i dokumentet er også betydningen av å ha oversikt over alle naturtypene i kommunen både på land, i sjø og i vann slik at en har tilstrekkelig grunnlag for å ta hensyn til områder med viktig naturmangfold og karbonrike arealer i arealplanleggingen. Dette grunnlaget blir bedre desto mer naturmangfoldet er kartlagt. Temakart bør brukes for å synliggjøre naturgodene.

Klimabudsjett

Klimabudsjettet er et styringsverktøy kommunen innførte i 2023 for å vise en oversikt over tiltak som skal gjennomføres for å redusere klimagassutslippene i henhold til vedtatte mål. Rapportering på Klimabudsjett skjer i Framsikt.

Temautredning - og ny kommunedelplan om naturmangfold

I 2021 utarbeidet kommunen en temautredning om naturmangfoldet i Kristiansand. Temautredningen er basert på en gjennomgang av offentlig tilgjengelig informasjon hentet fra de vanligste kartinnsynene og databasene for naturmangfold. Av utredningen går det fram at det er mangel på kunnskapsstatus og det er behov for ytterligere kartlegginger for å få tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Dette er til sammenligning mye likt med det Miljødirektoratet oppsummerer med når det gjelder nasjonalt nivå.

Det er gitt tilsagn til delfinansiering av å utarbeide en kommunedelplan for naturmangfold. Prosjektet ledes av Parkvesenet. Planarbeidet er i startgropa og det vil bli rigget en prosjektorganisasjon i løpet av våren 2024.

Parkvesenet har i tillegg søkt Miljødirektoratet om finansiering av supplerende naturmangfoldkartlegging etter Miljødirektoratet sin instruks for kartlegging etter NIN-systemet **) for å øke kunnskapsgrunnlaget for å ivareta naturmangfold i planlegging og utvikling.

**) NiN: Fra 2021 ble det krav om kartlegging etter metoden Natur i Norge-systemet (NiN). Kartlegging etter NiN betyr bl.a. krav om kvalitetssikring av alle data og tilgjengeliggjøring i databasen Naturbase senest året etter kartlegging.

Parkvesenet har også søkt om midler til supplerende kartlegging og tiltak i prioriterte sjørretbekker i kommunen og bidrag til kartlegging av potensiale for å åpne lukkede bekker som har høyt potensiale for naturmangfold, flomdemping og landskapsestetiske- og rekreative funksjoner. Dette er en ny tilskuddsordning hvor svar foreligger i løpet av våren 2024.

Søknad om Klimasatsmidler til utvikling av dynamisk kartløsning

Kristiansand kommune ved Plan og bygg har søkt om Klimasatsmidler for 2024. Søknaden gjelder støtte til å utvikle en dynamisk digital kartløsning som gjør det enklere å legge til rette for senere arealregnskaper innen alle arealkategorier som er omfattet av plan- og bygningsloven. Tilbakemelding fra Miljødirektoratet på behandling av Klimasats-søknadene vil skje i løpet av juni 2024.

Agder fylkeskommune og arealregnskap

Agder fylkeskommune er den fylkeskommunen i landet som er kommet lengst i arbeidet med å utvikle et helhetlig regionalt arealregnskap. Hensikten til fylkeskommunen er å vise hvordan arealene brukes i Agderkommunene og i landsdelen ved å gi en samlet oversikt over:

- arealer som er tatt i bruk enten ved å være bebygd eller opparbeidet
- fordeling av arealtyper
- planlagt arealbruk

Dette er informasjon som til nå har vært å finne hver for seg, men som arealregnskapet synliggjør samlet. Arealregnskapet beskriver hva som er brukt og hvilke endringer som har skjedd.

Arealregnskapet knytter informasjon fra de benyttede datakildene sammen og en får fram omfang av- og typer arealer som kommunen gjennom planer åpner opp for å omdisponere, hvilke arealtyper det finnes lite- eller mye av og hvordan arealene er utnyttet fram til i dag. Potensialet for fortetting og transformasjon er ikke beregnet.

Ambisjonen til fylkeskommunen er å presentere arealregnskap som del av kunnskapsgrunnlaget hvert fjerde år i forbindelse med at kommunene og fylkeskommunen skal utarbeide sine planstrategier.

Fylkeskommunens arealregnskap for 2022 er deres første. De jobber fremdeles med å utvikle og forbedre metodikk og målet deres er at neste generasjon vil inneholde naturregnskap.

Agder fylkeskommune og naturregnskap

Kommunesektorens interesseorganisasjon, KS, har en aktiv rolle i utviklingen av areal- og naturregnskap og de bruker også betegnelsen «areal- og naturregnskap» på sin hjemmeside. I fjor satte KS i gang et forprosjekt om areal- og naturregnskap som verktøy i kommunesektorens arealplanlegging. Forprosjektet viste at når det gjelder kunnskaper om natur, er det en lang vei å gå når det gjelder å utvikle data om utbredelse, økologisk tilstand og naturgoder som kan brukes i kommuneplanleggingen.

I tråd med disse anbefalingene fra forprosjektet har KS tatt initiativ til oppfølging gjennom et treårig hovedprosjekt. KS sammen med Miljødirektoratet, Kommunal- og distrikts departementet, og tre fylkeskommuner hvorav Agder har derfor finansiert prosjektet «Naturkunnskap i planlegging – utvikling av regnskapsverktøy for kommunesektoren».

Siden Kristiansand er en av kommunene som alt har tatt i bruk klimaregnskap og arealregnskap i kommuneplanens arealdel, ønsker Agder fylkeskommune at Kristiansand kommune blir representert i en lokal administrativ arbeidsgruppe i dette prosjektet. Kommunedirektøren synes det er positivt at Kristiansand kommune inviteres til å delta her og mener dette vil være en god arena for kunnskapsbygging og for å innføre naturregnskap i egen organisasjon.

Juridisk grunnlag

Det er så langt ingen lov som pålegger kommunene å føre areal – og naturregnskap, men regjeringen v. KDD anbefaler i Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 at kommunene utarbeider arealregnskap. KDD kom også med en veileder om arealregnskap i kommuneplanen i desember 2023. Veilederen beskriver arealregnskap som et kunnskapsgrunnlag og hva som bør være innholdet.

Naturmangfoldloven, vedtatt 2009, er likevel en relevant lov for denne saken. § 7 gir føringer for at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. §8 omhandler kunnskapsgrunnlag, § 9 omhandler føre-var-prinsippet, § 10 omhandler økosystembelastning, § 11 omhandler at kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver og § 12 omhandler miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Dette betyr at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt som det er rimelig skal bygge på vitenskapelige kunnskaper om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Denne loven kommer særlig til anvendelse i utredningskrav knyttet til plan – og byggesaker etter plan- og bygningsloven, men også i andre saker som f.eks. bygging av landbruksveger etter skogbruksloven/landbruksvegforskriften.

Det nevnes også at statlige planretningslinjer for klima og energiplanlegging som er på høring våren 2024 i retningslinje 4.3 om hvordan klimagassreduksjon skal ivaretas i arealplanleggingen blir foreslått at planmyndigheten skal ha oversikt over hvilke arealer som er betydelige karbonlagre. Nedbygging av disse arealene skal unngås og areal- og naturregnskap som verktøy for å overvåke dette bør vurderes. Retningslinje 5.3 omtaler at kommunen bør kartlegge økosystemer og arealbruk med betydning for klimatilpasning.

Økonomiske konsekvenser

Kommunedirektøren kjenner pr. nå ikke til om det vil være en kontingent eller avgift knyttet til Miljødirektoratet sitt landsdekkende naturregnskap når dette blir operativt.

Uttalelse fra rådene (Eldrerådet, Rådet for personer med funksjonsnedsettelse, Studentutvalget og Ungdommens bystyre)

Ikke aktuelt å innhente uttalelser fra rådene nå.

Barn og unges interesser

Naturbudsjett og naturregnskap innføres som styringsverktøy for å ha et faglig grunnlag for å unngå ukritisk nedbygging av natur. Å verne natur er først og fremst viktig av hensyn til kommende generasjoner. Kommunedirektøren mener derfor innføring av naturbudsjett og naturregnskap vil være av stor betydning for å ivareta barn og unges interesser.

Medvirkning med innbyggere/brukerrepresentanter

Dette er ikke en relevant problemstilling nå.

Klima- og miljøkonsekvenser

Naturbudsjett og naturregnskap er sammen med klimaregnskapet de viktige virkemidlene for å vise klima- og miljøkonsekvenser av endret arealbruk.

HMS/Folkehelse

Naturbudsjett og naturregnskap vil være et viktig bidrag for å synliggjøre naturen sin sentrale betydning for folkehelsen.

Vurdering

Miljødirektoratet sitt naturregnskap skal bygges opp på en økosysteminndeling i samsvar med FN-standarden og være etablert i hele landet fra 2026. På lenger sikt er målsettingen til direktoratet å utvikle detaljerte naturregnskap som kan understøtte forvaltningen av natur helt ned på kommunalt nivå.

Kommunedirektøren mener Kristiansand også må basere sitt naturregnskap på dette landsdekkende systemet fordi det vil være mest effektivt med tanke på drift og ajourhold, men også fordi et landsdekkende system sikrer lik standard og praksis for rapportering på lokalt-, nasjonalt- og internasjonalt nivå.

I denne saken er det også et poeng å vurdere hvordan kommunen bør jobbe med areal- og naturregnskap i tiden fram til det nasjonale systemet er etablert. Kommunedirektøren vil tilstrebe å etablere en rutine i kommuneorganisasjonen som gjør at en kan starte rapportering fra 2024 dersom dette er praktisk gjennomførbart.

Etablering av naturregnskap vil være i samsvar med et av tiltakene i Kristiansand kommune sin handlingsplan til klima- og arealstrategien, vedtatt av bystyret juni 2023, om å ta i bruk nye verktøy for å vurdere klima- og naturpåvirkning av foreslåtte arealendringer.

Kommunedirektøren vil vurdere å innføre tilsvarende rutine når det gjelder naturbudsjett som den som er beskrevet ovenfor om klimabudsjett.

Det bør også beskrives indikatorer som naturregnskapet skal bestå av og som det skal rapporteres på, jfr. eksemplene ovenfor om myr, dyrka mark og naturrestaurering. Det bør også avklares på hvilket nivå og på hvilket omfang det bør rapporteres. Eks. om det skal rapporteres på tidspunkt for igangsettingstillatelse av et tiltak (de fysiske inngrepene tar til), hvordan det skal rapporteres for et regulert område – for de enkelte byggetrinnene eller for hele utbyggingen samlet. Indikatorer bør gjenspeile føringer som er gitt i kommuneplanens arealdel og andre kommunale styringsdokument når dette er mulig, jfr. eksemplet nevnt ovenfor om planbestemmelsens paragraf om myr og dyrka mark.

I tilknytning til dette arbeidet bør det også avklares behov for å gjennomføre egne naturkartlegginger. Et annet tiltak i ovennevnte handlingsplan er å styrke kunnskapsgrunnlaget om naturen bl.a. ved å gjennomføre bedre naturmangfoldkartlegging.

Kommuneplanens arealdel utgjør et godt utgangspunkt for areal- og naturregnskap i påvente av det nasjonale opplegget om to år. I tillegg kommer også alle naturtypekartlegginger og tilsvarende som er gjennomført i kommunen. Med en nylig vedtatt arealdel av kommuneplanen er det et gunstig tidspunkt for å etablere rutine med areal- og naturregnskap fra og med i år, 2024. Kommuneplanens arealdel er et grundig gjennomarbeidet dokument og vil derfor være et godt utgangspunkt for å føre regnskap med areal som tas i bruk til utbyggingsformål og hva dette vil bety i utslipp av klimagasser.

For at naturregnskap og naturbudsjett skal bli velegnet som styringsverktøy, er måten det gjøres tilgjengelig på for de aktuelle brukerne av betydning. Presentasjoner på kart eller diagram/tabeller er etter kommunedirektørens vurdering den formen som best illustrerer arealutviklingen som skjer over en tidsperiode.

Kommunedirektøren synes det er positivt at Kristiansand kommune er invitert av Agder fylkeskommune til å være med i en lokal administrativ arbeidsgruppe i tilknytning til prosjektet «Naturkunnskap i planlegging – utvikling av regnskapsverktøy for kommunesektoren». Deltakelse her bør være med å gi Kristiansand kommune nyttig kompetanseheving.

I perioden fram mot 2026 synes også kommunedirektøren det er hensiktsmessig å vise til Naturmangfoldloven. Denne loven er der allerede og §§ 8-12 som kort er omtalt ovenfor må legges til grunn for kommunens beslutninger i alle saker som angår naturmangfoldet.

Skog er den mest utbredte arealtypen både i Norge og i Kristiansand og også den arealtypen med størst arts mangfold, men det meste av skogarealene er lite utsatt for utbyggingspress. Der det er viktigst med gode kunnskaper om arts mangfoldet er i skogområder som er truet av nedbygging. Det er ikke uvanlig i lavereliggende og sentrale områder at dette kan være skog på høy bonitet og dermed sannsynligvis med en stor artsrikdom. Den eldste skogen er også artsrik. Kommunedirektøren nevner i den sammenheng at Miljødirektoratet i løpet av 2024 skal lage et offentlig tilgjengelig kart over den gamle skogen som ikke er flatehogd. Dette blir det første kartet som gir en samlet oversikt over naturskog i Norge.

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

Kristiansand kommune er positiv til å innføre naturregnskap og naturbudsjett som styringsverktøy og rapporteringsrutine.

For 2024 og 2025 gjennomføres naturregnskap og naturbudsjettering med utgangspunkt i kommuneplanens arealdel og gjennomførte kartlegginger av naturmangfold. Naturmangfoldlovens §§ 8-12 gir også tydelige føringer for saksbehandling som vedrører natur og naturmangfold. Fra 2026 vil kommunen gjennomføre naturregnskap og naturbudsjettering i samsvar med den nasjonale ordningen som Miljødirektoratet skal ha operativt.

Kommunedirektøren vil starte arbeidet med å tilrettelegge for innføring av naturbudsjett og naturregnskap. Kommuneplanen og øvrige kommunale styringsdokument bør, når dette er mulig, være førende for arbeidet.

Kommunedirektøren ser det som positivt å samarbeide med Agder fylkeskommune i arbeidet med å etablere naturregnskap og naturbudsjett som styringsverktøy.

Punkt 41/24: Delegering av oppfølging av arbeidsgiverrollen for kommunedirektøren

Bilag

Vedtak byst, 29052024, Sak 74/24, Delegering av oppfølging av arbeidsgiverrollen for kommunedirektøren

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2023017805
Saksbehandler Camilla Erland Aarnes

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet	22.05.2024	41/24
2 Bystyret	29.05.2024	74/24

DELEGERING AV OPPFØLGING AV ARBEIDSGIVERROLLEN FOR KOMMUNEDIREKTØREN

FORMANNSKAPET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 22.05.2024 SAK 41/24

Formannskapets innstilling:

Bystyret delegerer til ordfører, varaordfører og leder for det største opposisjonspartiet å følge opp arbeidsgiverrollen for kommunedirektøren.
(Enst.)

22.05.2024

Punkt 42/24: Aktivitetsbasert arbeidsplasser Rådhuskvartalet - pilot 2023-2024

Bilag

Vedtak PSU, 16042024, Sak 4/24, Aktivitetsbasert arbeidsplasser Rådhuskvartalet - pilot 2024

Vedtak PSU, 08052024, Sak 7/24, Aktivitetsbasert arbeidsplasser Rådhuskvartalet - pilot 2024

Vedtak KOMM, 16042024, Sak 31/24, Aktivitetsbasert arbeidsplasser Rådhuskvartalet - pilot 2024

Vedtak KOMM, 14052024, Sak 40/24, Aktivitetsbasert arbeidsplasser Rådhuskvartalet - pilot 2024

Vedtak byst, 24042024, Sak 52/24, Aktivitetsbasert arbeidsplasser Rådhuskvartalet - pilot 2024

Prosjektforslag_pilotprosjekt arbeidsplasskonsept Rådhuskvartalet

Referat drøftingsmøte 25.04.24 Aktivitetsbaserte arbeidsplasser

Aktivitetsbasert arbeidsplasser Rådhuskvartalet - pilot 2024

Punkt 43/24: Forslag til Planstrategi med planprogram for samfunnsdelen

Bilag

Planstrategi 2024-2027 med planprogram for samfunnsdelen_8.5.24

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2024010416
Saksbehandler Maj-Kristin Nygård

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet	22.05.2024	43/24

FORSLAG TIL PLANSTRATEGI MED PLANPROGRAM FOR SAMFUNNSDELEN

FORMANNSKAPET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 22.05.2024 SAK 43/24

Formannskapets vedtak:

1. Formannskapet gir sin tilslutning til forslag til planstrategi 2024-2027 med planprogram for kommuneplanens samfunnsdel.
2. Formannskapet sender forslaget ut på offentlig høring.
(Enst.)

22.05.2024

Punkt 44/24: Høringsinnspill på planforslag Regionplan Agder 2030

Bilag

Høring og offentlig ettersyn av Regionplan Agder 2030 med regional planstrategi 2024–2027

Høringsbrev

Regionplan Agder 2030 med regional planstrategi 2024-2027_høringsversjon

Vedlegg 01_Kunnskapsgrunnlag

Vedlegg 02_Utviklingstrekk

Vedlegg 03_Oppsummering politiske verksteder

Vedlegg 04_Notat med justeringer i planen

Vedlegg 05_Regionalt plansystem og planbehov

Vedlegg 06_Vurdering av Nasjonale forventinger

Vedlegg 07_Bærekraftsvurderinger

Dato 19. april 2024
Saksnr.: 2023029108-3
Saksbehandler Maj-Kristin Nygård
Godkjent av Bernt Jørgen Stray
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
22.05.2024

Høringsinnspill på planforslag Regionplan Agder 2030

Forslag til vedtak

1. Formannskapet mener at forslag til Regionplan Agder 2030 med regional planstrategi 2024-2027 er et godt grunnlag for et strategisk regionalt styringsdokument.
2. Formannskapet gir sin tilslutning til kommunedirektørens øvrige vurderinger i saken, og ber om at disse sendes med vedtaket.

Sammendrag

Fylkeetinget vedtok 07.02.2024 å sende ut forslag til Regionalplan Agder 2030 med regional planstrategi på høring og offentlig ettersyn. Fristen for å komme med innspill til planen er 30.05.2024.

Utsendt planforslag er en endring av regional plan med samme navn, som ble vedtatt i 2019. Regional planstrategi har blitt slått sammen med regionplanen til ett samlet dokument.

Alle innspillene til høringen vil være med å danne grunnlag for videre arbeid og justering av planen, og et endelig planforslag behandles i alle relevante utvalg i fylket og fylkeetinget i oktober.

Vedlegg:

Høring og offentlig ettersyn av Regionplan Agder 2030 med regional planstrategi 2024-2027

Høringsbrev

Regionplan Agder 2030 med regional planstrategi 2024-2027_høringsversjon

Vedlegg 01_Kunnskapsgrunnlag

Vedlegg 02_Utviklingstrekk

Vedlegg 03_Oppsummering politiske verksteder

Vedlegg 04_Notat med justeringer i planen

Vedlegg 05_Regionalt plansystem og planbehov

Vedlegg 06_Vurdering av Nasjonale forventninger

Vedlegg 07_Bærekraftsvurderinger

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Regionplan Agder 2030 er et overordnet strategisk styringsdokument for hele Agder. Hovedinnhold i planen er: Ønsket fremtidsbilde for 2030, de viktigste utfordringene og mulighetene for landsdelen i 2024, regionens strategiske mål og prioritering av regional planlegging i perioden 2024–2027.

Formålet med Regionplan Agder 2030 er å utvikle Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region i 2030 – et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Regionplanen skal være grunnlaget for politikktutformingen i Agder og er retningsgivende for prioritering, samordnet innsats og virkemiddelbruk fra ulike offentlige aktører.

Utsendt planforslag er en endring av regional plan med samme navn, som ble vedtatt i 2019. De viktigste endringene er som følger:

- Regional planstrategi har blitt slått sammen med regionplanen til ett samlet dokument.
- Strategiene kalt «veien til målet» i forrige plan, er tatt ut, slik at den nye regionalplanen blir et overordnet styringsdokument.
- Tydeligere perspektiv på bærekraftsdimensjonene i alle kapitlene.
- Ett helhetlig fremtidsbilde for Agder samlet i ett kapittel.
- Oppdatert kapittel med muligheter og utfordringer for Agder i 2024.
- Justeringer av tittel og mål på satsingsområdene

Alle innspillene til høringen vil være med å danne grunnlag for videre arbeid og justering av planen, og det endelige planforslaget behandles i alle relevante utvalg i fylket og fylkestinget i oktober.

Vurdering

De viktigste endringene

Kommunedirektøren mener at endringene som er foretatt og som omtalt ovenfor, vil i hovedsak bidra til at Regionplan Agder 2030 blir en mer leservennlig, forenklet og oversiktlig plan. Sammenslåing av regional planstrategi og regionplan Agder er et godt bidrag til redusering av planomfang som er i samsvar med Nasjonale forventninger fra departementet.

Bærekraftsdimensjonene tydeliggjøres gjennom grepene som er gjort. Fremtidsbildet er bygd opp etter de tre dimensjonene, med fremhevelse av utfordringer og interessekonflikter mellom bærekraftsdimensjonene, samt bærekraftsmålenes betydning i alle kapitlene.

Strategier tas ut og planen inneholder nå kun mål. Flere av strategiene i tidligere plan, berørte kommunal tjenesteproduksjon og ble ivaretatt av kommunens egne planer. Av den grunn er det ikke nødvendig at de blir omtalt i en regional plan. En generell betraktning er at en så overordnet plan vil kunne tape retningskraft ved å kutte ut strateginivået. Målene kan på flere områder stå noe isolert tilbake når man ikke sier noe om hvordan man skal nå de. Uten strategier kreves det ofte bedre målformuleringer for at en plan skal gi tilstrekkelig retning og kraft til oppfølging gjennom handlingsplaner osv.

Kommunedirektøren savner større oppmerksomhet på klimaendringer og klimatilpasning i fremlagt høringsforslag. Det vil være hensiktsmessig å samordne arbeidet med klimatilpasning på tvers av kommunene.

Kapitlene om Fremtidsbildet og Utfordringer og muligheter for Agder 2024.

Planen blir mer oversiktlig ved at fremtidsbildet er samlet i et kapittel, og ikke er beskrevet under hvert satsingsområde som i gjeldende plan. Ambisjonsnivået for fremtidsbildet er høyt, sett i forhold til tidsperspektivet på selve planen. Når planen blir vedtatt, er det i praksis bare 5 år igjen til 2030.

Kommunedirektøren mener utfordrings- og mulighetsbilde er godt beskrevet, og fanger essensen av det vi står i på en god måte, men har noen innspill til tema som kunne ha vært fremhevet.

Arbeidskraftutfordringen som forsterkes av demografiutviklingen, bør omtales tydeligere i forbindelse med de såkalte «samfunnsflokene». Det fordreier og underkommuniserer hva som vil være utfordringene når man omtaler dette som at behovet for arbeidskraft er stort, samtidig som mange står utenfor arbeidslivet.

Migrasjonssituasjonen vurderes ikke tilstrekkelig adressert i utfordringsbildet. Agder har, og kommer til å ta imot svært mange flyktninger, både på grunn av økt krigføring og naturkatastrofer. Integrering av immigranter og flyktninger i samfunnsliv og arbeidsliv er en utfordring som må adresseres tydelig.

Sosial bærekraft handler i stor grad om at innbyggere får sagt sitt og kan påvirke sitt liv og omgivelser. I dette kapittelet kunne det bli tilføyd noe om viktigheten av innbyggenes deltakelse i utvikling av lokalsamfunnet.

Til slutt kunne det ha blitt påpekt at *teknologi og digitalisering* også gjør det mulig for flere innbygger å delta i arbeidslivet, (enten ved nye yrker eller ved å tilgjengeliggjøre oppgaver for de med restkapasitet mer effektivt enn i dag), og fjernarbeid (distriktpolitikk/bruke hele Agder).

Vurdering av hvert satsingsområde:

1. Attraktiv og miljøvennlig Agder

Satsingsområdet er gitt ny tittel for bedre å speile de nye klima- og naturmål, og avsnittet inneholder nye mål for klima- og naturområdet for å ivareta de miljømessige hensyn. Dette som følge av oppdaterte utviklingstrekk for regionen. Hensynene som tidligere var delvis dekket i fremtidsbildene, vil nå i større grad bli konkretisert og må følges opp gjennom egne mål. Tittel på satsingsområdet samsvarer med Kristiansand kommunes samfunnsdel ene satsingsområde, og vil legge til rette for godt samarbeid på området.

Kommunedirektøren vil påpeke at senterstrukturen i regionplanen ikke er samordnet med høringsutkast til regional plan for senterstruktur og handel i Agder. I senterstrukturplanen benyttes begrepet lokalsenter også om det som tidligere ble omtalt som bygdesenter.

Under dette satsingsområdet omtales kompakt byutvikling, men det kunne blitt tatt med formulering knyttet til boligutvikling i kommunesentrene slik at dette tema ble fremhevet.

2. Bærekraftig verdiskaping

Flere av målene er justert, forenklet og er presiseringer av tidligere mål. Det er føyd til tre nye mål. Alle tre er gode tilføyelser som skal gi oppdaterte føringer for energiområdet, tydeliggjøre sirkulær økonomi, samt et siste mål som skal understreke betydningen av likestilling, inkludering og mangfold i arbeidslivet.

Kommunedirektøren har noen kommentarer til satsingsområdet med beskrivelsen. Begrepet bærekraftig er ikke definert i planen, og i mange av målene kan bærekraftig tolkes som økonomisk vekst. Spørsmålet er om varig økonomisk vekst er mulig eller ønskelig. Det mangler flere perspektiver i dette, bant annet livskvalitet. Det blir mer og mer vanlig å ta i bruk trippel bunnlinje med flere dimensjoner enn kun den økonomiske. I stedet for å at økonomisk vekst er målet, burde den sosiale dimensjonen i større grad tas med, med blant annet mål om å sikre alle innbyggerne i Agder et godt liv med høy livskvalitet.

En måte å bredde ut bærekraftbegrepet og forståelsen av dette i formuleringene, er å eventuelt bytte ut noen av begrepene. For eksempel kan vekstkraftige bedrifter omtales som bærekraftige bedrifter, begrepet transformasjon kan benyttes istedenfor effektivisere.

Målet 2.7 oppfattes noe passivt: «Private og offentlige virksomheter arbeider aktivt med likestilling, inkludering og mangfold, og bygger heltidskultur i organisasjonen.» Målformuleringen bør endres til å være mer aktiv.

3. Utdanning, kompetanse og deltagelse

Tittel på satsingsområdet er justert for å løfte frem hensynet til deltagelse for alle samfunnsgrupper, og har fått en bredere tilnærming ved tilføyelser av nye mål. Mål om likestilling, inkludering og mangfold er oppdatert og tilføyet. Det er sentralt at disse viktige perspektivene ivaretas i den overordnede planen, siden Regional plan for likestilling, inkludering og mangfold er foreslått opphevet.

Perspektivet på fysisk og psykisk helse for barn og unge i folkehelsearbeidet er innarbeidet i to av målene, og dette er viktig med tanke på regionens folkehelsearbeid og imøtegå regionens utfordringer på barn og unges helse.

Under dette satsingsområdet savner kommunedirektøren at flyktningssituasjonen og det viktige integreringsarbeidet får større plass og adresseres mer konkret. Særlig med tanke på målformuleringer knyttet til språkkompetanse med hensyn til integrering og inkludering i utdannings- og yrkesdeltakelse. Her vil det være behov for å ta store løft fremover.

Kommunedirektøren har kommentert at innbyggernes deltagelse i utvikling i lokalsamfunnet kan påpekes i kapitlet om fremtidsbilde, og under målformuleringer i dette satsingsområdet bør dette poenget gjenfinnes.

Videre savnes konkret mål på å redusere sosiale forskjeller (eventuelt sosiale helseforskjeller). Selv om mange av målene antakelig vil bidra til å redusere forskjellene, og forhåpentligvis ikke øke dem. Et konkret forslag her er å endre mål 3.6 med tilføyelse i kursiv uthevet: «Innbyggerne i Agder har bedre helse og livskvalitet, uavhengig av sosial og økonomisk bakgrunn, **og forskjellene er redusert.**»

Redusert ungt utenforskap er ikke formulert som eget mål. Til sammen vil de andre målene ivareta denne utfordringen, men dette er likevel en av våre største regionale utfordringer, som bør ha stor oppmerksomhet og adresseres tidligere.

Strategi for folkehelse blir foreslått tatt bort, og det er tilføyd to nye mål (3.6 og 3.7), hvor perspektivet på fysisk og psykisk helse er innarbeidet i målformuleringen for å fange opp hensynet til folkehelsearbeidet i regionen. Dette kan være utfordrende for bredden i folkehelsearbeidet. Livskvalitet er nevnt i mål 3.6, men kunne få en tydeligere plass spesielt siden det er under utarbeidelse en nasjonal strategi for livskvalitet.

4. Mobilitet

Dette satsingsområdet er kort med kun ett hovedmål. Dette fordi i *Regional plan for mobilitet* er det vedtatt flere steg som detaljerer hvordan hovedmålet skal nås. Selv om nevnte plan skal ivareta mye av måloppnåelsen, så kunne satsingsområdet med fordel vært mer spesifikk. Forslaget mangler mål knyttet til gods på sjø og bane, samt mål om 0-vekst i personbiltrafikken.

5. Kultur

De fleste av målene under dette satsingsområdet er justeringer av dagens mål. I tillegg er mål om frivillighet oppdatert til formålet for ny regional strategi for frivillighet som ble vedtatt 2022.

Kommunedirektøren vil under dette satsingsområdet kommentere hvordan begrepet kultur blir benyttet, og oppfatter at kunstdimensjonen blir noe svak i formuleringene. Kunst og kultur spiller en viktig rolle i å opprettholde et demokratisk samfunn slik det beskrives. Innledningen bør omtale temaene kunstneriske kvaliteter og kunstens egenverdi.

Konkrete endringsforslag:

- Tittel på satsingsområde 5 endres til **Kunst** og kultur
- 5.4 **Kunst- og** kulturinstitusjoner, idrettsarrangementer, museer, og en unik kulturarv gjør Agder til en attraktiv region som trekker et voksende antall besøkende fra inn- og utlandet
- 5.5. Alle innbyggere har tilgang på gode arenaer for **kunst og** kultur, idrett og fysisk aktivitet i nærmiljøet, der de kan oppleve et bredt spekter av tilbud, fellesskap og aktivitet.

Oppfølging av planen

Kommunedirektøren mener noen av punktene kan tydeliggjøres, slik at oppfølgingen av Regionplan Agder 2030 blir konkretisert. For eksempel kan kommunenes rolle i planleggingen trekkes frem, og hvordan kommunale planer bidrar i den regionale måloppnåelsen. Det står at strukturen i #vårtagder skal bidra i oppfølgingen av planen, men det fremkommer ikke tydelig på hvilken måte. De ulike nettverkene fungerer per i dag ulikt, og da kan det bli for svakt å se nettverkene som løsning i oppfølgingen.

Det fremkommer heller ikke tydelig hvordan regionplanen skal følges opp gjennom et eventuelt handlingsprogram og hvordan andre aktører og kommuner eventuelt planlegges involvert i utarbeidelsen. Siden regionplanen nå er overordnet formulert, vil et eventuelt handlingsprogram ha mye å bety for hvordan vi samlet i regionen skal nå målene og hvordan dette blir konkretisert og tydeliggjort.

Til slutt savnes en tydeliggjøring av regionens felles satsing på nytt Europakontor der fylkeskommunen er den største bidragsyteren. Dette kan beskrives under fylkeskommunens rolle i det internasjonale samarbeidet.

Vurdering av forslag til revidering av eksisterende planer og strategier

Kommunedirektøren har følgende kommentarer til skissert planbehov:

- Relatert til flyktnings situasjonen og behovet for et godt og bærekraftig integreringsarbeid på Agder, støttes revidering av en *regional plan for likestilling, inkludering og mangfold*.
- Relatert til hovedutfordringen knyttet til redusert aldersbæreevne og arbeidskraftutfordring støttes revidering av *kompetansestrategi 2030*. Rekruttering av arbeidskraft og utvikling av kompetanse i regionen blir et hovedansvar for planlegging fremover.
- Opphevelse av *studentstrategi Agder* støttes, siden denne viktige satsing ivaretas gjennom partnersamarbeid om studenttrivsel.
- *Strategi for forskning, utvikling og innovasjon* foreslås oppheves. Deler av denne strategien vil naturlig bli erstattet av satsing på Regionalt KSF Sør. Det er viktig at fylkeskommunens rolle på dette feltet er tydelig, og fint at fylkeskommunens mulige samfunnsutviklerrolle i påkobling av mindre kommuner til motorkommunen i Agder (Kristiansand) tydeliggjøres. Revitalisering og samordning av støttenettverkene kan også virke positivt.
- *Strategi for folkehelse* tas bort. Det er viktig med reelle styringsverktøy på folkehelsefeltet som er avgjørende for å nå målsettingen om bedre levekår og reduserte sosiale forskjeller. En folkehelsestrategi fra fylket kan være viktig understøtting av kommunene sitt folkehelsearbeid, kanskje særlig i mindre kommuner, for å sikre fremdrift og rett innsats. Kommunedirektøren har tidligere i denne høringsuttalelsen gitt innspill til at folkehelse, økt livskvalitet og sosiale helseforskjeller bør adresseres tydeligere i målformuleringene.

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

Med bakgrunn i planforslag til Regionplan Agder 2030 med regional planstrategi 2024-2027 og vurderingene i saken, anbefaler kommunedirektøren formannskapet følgende:

1. Formannskapet mener at forslag til Regionplan Agder 2030 med regional planstrategi 2024-2027 gir et godt grunnlag for et strategisk regionalt styringsdokument.
2. Formannskapet gir sin tilslutning til kommunedirektørens øvrige vurderinger i saken, og ber om at disse sendes med vedtaket.

Punkt 45/24: Høringsinnspill til satsingsområder for Region Kristiansand 2023-2027

Bilag

Vedtak byst, 29052024, Sak 77/24, Høringsinnspill til satsingsområder for Region Kristiansand 2023-2027

Høringsbrev til kommunene

Satsingsområder i Region Kristiansand 2023 - 2027 - uten forside og bakside

Dato 2. mai 2024
Saksnr.: 2024010400-2
Saksbehandler Maj-Kristin Nygård
Godkjent av Bernt Jørgen Stray
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
22.05.2024
29.05.2024

Høringsinnspill til satsingsområder for Region Kristiansand 2023-2027

Forslag til vedtak

1. Bystyret mener at forslag til satsingsområder for Region Kristiansand 2023 – 2027 omtaler viktige felles interessepolitiske satsingsområder for Region Kristiansand.
2. Bystyret gir sin tilslutning til kommunedirektørens vurdering at en spissing av innsatsen til noen få, viktige satsingsområder for perioden vil øke gjennomslagskraften regionalt og nasjonalt.

Sammendrag

Region Kristiansand skal ifølge vedtektene utarbeide en handlingsplan for de interessepolitiske satsingsområdene for gjeldende kommunestyreperiode.

Regionrådet vedtok 22.03.2024 at satsingsområdene skulle sendes ut til høring i kommunestyrene i regionen, med høringsfrist 10.06.2024.

Det planlegges for at regionrådet vedtar det endelige dokumentet i sitt møte 21.06.24.

Vedlegg:
Høringsbrev til kommunene
Satsingsområder i Region Kristiansand 2023 - 2027 - uten forside og bakside

Bakgrunn for saken:

Region Kristiansand IPR er et samarbeidsforum for regionen. Samarbeidet skal fremme politiske saker med felles interesse for kommunene i Kristiansandsregionen, samordne administrativt interkommunalt samarbeid mellom deltakerkommunene og skape møteplasser.

Region Kristiansand skal ifølge vedtektene utarbeide en handlingsplan for de interessepolitiske satsingsområdene for gjeldende kommunestyreperiode. Regionrådet vedtok 25.08.23 at handlingsplanen omdøpes til "Satsingsområder 2023 – 2027", og at den skal være fleksibel nok til å inkludere nye saker som oppstår underveis.

I utsendt forslag er satsingsområdene sortert under departementsstruktur. Dette fordi interessepolitisk arbeid overfor nasjonale myndigheter er et høyt prioritert arbeid i regionrådet. I utsendt dokument er de høyest prioriterte satsingsområdene merket med grønt.

I arbeidet er det hentet innspill fra møter med ordfører og kommunedirektør i de seks kommunene, innspillsrunde i kommunedirektørutvalget (KDU) og regionrådet, samt innspill fra UiA, Agder fylkeskommune, Sørlandet sykehus HF og Næringsalliansen. Alle de åtte fagnettverkene¹ i regionsamarbeidet har gitt innspill fra sine fagområder.

Regionrådet vedtok 22.03.2024 at satsingsområdene skulle sendes ut til høring i kommunestyrene i regionen, med høringsfrist 10.06.2024. Det planlegges for at regionrådet vedtar det endelige dokumentet i sitt møte 21.06.24.

Vurdering:

Kristiansand kommune ved politisk og administrativ ledelse har vært i møte med Region Kristiansand i januar 2024 for å gi innspill til satsingsområdene. Kommunedirektøren vil i dette høringsinnspillet vektlegge det som ble løftet frem fra Kristiansand kommune i januarmøtet, hvor det ble understreket at Region Kristiansand bør prioritere hvilke saker som skal jobbes med. Påvirkningsarbeid krever tydelig prioritering og en spisset tilnærming til noen få tema som Region Kristiansand ønsker å løfte regionalt og nasjonalt, og som igjen kan bidra til økt gjennomslagskraft.

I tillegg bør sakene sees i sammenheng med hvilke temaer som det jobbes med ellers i regionen, både gjennom #vårtagder-strukturen, samt hvilke saker KS Agder setter på agendaen. Det kan gi økt kraft og styrke at alle aktører løfter noen av de samme sakene. Samtidig bør det vurderes nøye hvilke saker som skal løftes på hvilken arena, da det vil medføre dobbeltarbeid for deltagende aktører som drøfter de samme sakene på flere arenaer.

I høringsbrevet fremkommer det at det er gjort vurderinger av sammenhengen mellom kommuneplaner og satsingsområdene for Region Kristiansand, og at vedtatte planer og tilgjengelige fakta er grunnlag for utarbeidelsen av satsingsområdene. Samtidig presiseres det at det er gjort avgrensning mellom «Satsingsområder 2023-2027» og «Handlingsdelen for oppfølging av Strategi for verdiskaping i Kristiansandsregionen». Førstnevnte omhandler et bredt utvalg av områder som regionrådet skal løfte interessepolitisk mot nasjonale og regionale myndigheter, mens sistnevnte er en plan for å gjennomføre tiltak knyttet til strategi for verdiskaping.

Region Kristiansand løfter de interessepolitiske sakene nasjonalt gjennom flere møter i Oslo årlig. Interessepolitisk arbeid overfor nasjonale myndigheter er et høyt prioritert arbeid i regionrådet, og det er ifølge Region Kristiansand blitt tettere kontakt mellom regionrådet og Agderbenken på Stortinget og representanter fra regionen i

regjeringsapparatet. Det er viktig for kommunene i regionen at dette påvirkningsarbeidet har høy prioritet og gir resultater.

Forslag til satsingsområder inneholder et bredt utvalg av områder som regionrådet vil løfte interessepolitisk mot nasjonale og regionale myndigheter. De prioriterte satsingsområdene (uthevet grønt i høringsdokumentet) teller til sammen 27 satsinger. I høringsbrevet skriver Region Kristiansand at ved siden av de satsingsområdene som allerede er beskrevet, vil det i løpet av en fireårsperiode dukke opp andre interessepolitiske saker som regionrådet vil prioritere å arbeide med.

Kommunedirektøren vurderer fremlagte Satsingsområder 2023 -2027 som viktige felles interessepolitiske områder for Region Kristiansand, men spiller inn en spissing av innsatsen til noen få, viktigste satsingsområder for perioden for å øke gjennomslagskraften.

Under beskrives hvilke temaer som foreslås prioritert, mål for temaene, samt hvilke nasjonale satsingsområder som bør løftes for hvert tema.

Energi med følgende mål: *Regionen skal være landets ledende fornybarregion.*

Kommunedirektøren foreslår at følgende satsingsområder prioriteres under dette temaet:

- *Arbeide for lavere strømpriser og mindre prisforskjeller mellom prisområder*
- *Arbeide for forutsigbare rammevilkår for investeringer i energiproduksjon og nye energibærere*

Kommunal og distrikt med følgende mål: *Attraktiv region hvor det er godt å bo, arbeide og besøke.*

Kommunedirektøren foreslår at følgende satsingsområde prioriteres:

- *Arbeide for å etablere flere statlige arbeidsplasser*

Kunnskap og forskning med følgende mål: *Sikre regionen relevant og høy kompetanse gjennom ordinære og fleksible utdanningsløp.*

Kommunedirektøren foreslår at følgende satsingsområde prioriteres:

- *Arbeide for regionetablering av kommunenes strategiske forskningsorgan (KSF Sør-HUB)*

Dette er en sak som ble drøftet i KDU Agder 12.04.2024 og Fylkestyret i Agder vedtok 19.04.2024 følgende: «Anbefaler en gradvis oppbygging av samarbeidet i KSF Region Sør. I Agder vil klyngen bygge videre på eksisterende samarbeidsstrukturer i Helsefelleskapet og #VårtAgder. Samarbeidet med de andre kommunene og klyngene som vil inngå i KSF-region Sør vil kunne avklares så snart KS har besluttet hvilken modell for videreutvikling av KSF som velges.»

Arbeidet i Region Kristiansand må sees i sammenheng med arbeidet som gjøres i regionen på fylkesnivå.

Samferdsel med følgende mål: *Effektiv og sammenhengende infrastruktur i regionen.*

Kommunedirektøren foreslår at følgende satsingsområde prioriteres.

- *Påvirke Nasjonal transportplan NTP*
  - o *Firefelts motorvei gjennom Agder E 18 / E 39*
  - o *Ytre ringvei Kristiansand E 18 / E 39*
  - o *Effektiv kryssløsning for Ytre ringvei og RV 9, samt utvidelse av RV 9 fra Kristiansand sentrum til Støleheia*

- *FV 460 Lindesnes*

I tillegg har Region Kristiansand satt opp tema **Arbeid og Inkludering**. Dette er et viktig område for Kristiansand kommune, som er programeier for programmet Flere i Arbeid. Selve programmet er nå i avsluttende fase, og det jobbes med å implementere nyttige tiltak i drift, samt utfordre systemene der det kreves en endring for å få flere i arbeid og utdanning. Dette er et regionalt samarbeid med mange aktører, som på hver sin måte jobber for å realisere viktige tiltak fra programmet. Derfor vurderer kommunedirektøren at det ikke er behov for at Arbeid og inkludering er blant de viktigste felles interessepolitiske områder for Region Kristiansand i denne perioden.

Konklusjoner:

1. Bystyret mener at forslag til satsingsområder for Region Kristiansand 2023 – 2027 omtaler viktige felles interessepolitiske satsingsområder for Region Kristiansand.
2. Bystyret gir sin tilslutning til kommunedirektørens vurdering at en spissing av innsatsen til noen få, viktige satsingsområder for perioden vil øke gjennomslagskraften regionalt og nasjonalt.

Punkt 46/24: Årsberetning og regnskap for 2023 - Kristiansand kommunale pensjonskasse

Bilag

Vedtak byst, 29052024, Sak 78/24, Årsberetning og regnskap for 2023 - Kristiansand kommunale pensjonskasse

Årsrapport 2023

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2024011969
Saksbehandler Anne Lise H Aabø

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet	22.05.2024	46/24
2 Bystyret	29.05.2024	78/24

ÅRSBERETNING OG REGNSKAP FOR 2023 - KRISTIANSAND KOMMUNALE PENSJONSKASSE

FORMANNSKAPET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 22.05.2024 SAK 46/24

Formannskapets innstilling:

Kristiansand kommune tar årsberetning og årsregnskap for 2023 i Kristiansand kommunale pensjonskasse til orientering.
(Enst.)

22.05.2024